№ 19 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזער טאָגעבלאַט

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 18. טעלעפאָנען: רעדאַקציע 57, אַדמיניסטראַציע 47

דינסטאָג, י"א שבט תרפ"ט | 22 stycznia 1929 r. | 22-טער יאַנואַר

פּינאַנדערגעלאָזט דעם איטאַליענישן פּאַרלאַמענט

רוים (סב.) דער אוטאָליגנושער כעגנג האָט אַרויסגעגעבען אַ דעקרעט וועגן פינאַנדערלאָזען דעם אוצטונען פּאַרלאַמענט. די וואַהלען צום נייעם פּאַרלאַמענט קומען פאַר דעם 24 מערץ. דער נייער פּאַרלאַמענט וועט צולויט דער נייער וואַהל-אָרדנונגאַציע בעשטעהן פון לויטער פאַשיסטען.

דער מחבר פון קעלאָג-פּאַקט — אַ יוד.

ער איז אויפגענומען געוואָרען דורכ'ז פּרעזידענט קולידזש.

וואַשינגטאָן, 21 יאַנואַר (יט"א) אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס אַמעריקע האָט ראַטיפיצירט דעם קעלאָג-פּאַקט, און דער אורשפּרונגליכער פאַכער פון דאָזיגען פּאַקט, ס' א. לע-וינזאָהן (אַ יוד), וועלכער האָט פאָרמולירט דעם פּונקט נעגען מלחמות, אויפגענומען געוואָרען אויף אַנ'אויריינע און וועסטן הויז אין וואַשינגטאָן דורכ'ן פּרעזידענט קולידזש.

געפונען דאָס קבר פון דער מלכה שבא אין ירושלים.

בערלין (אמע) די אַנטפּטשע צייטונג „אַל מאַדראַשאַ" אין קאַאורא ברענגט אַ ידיעה וועגן אַ סענסאַציאָנעלער אָנדעקונג אין ירושלים.

די אַרכעאָלאָגען זאָלען געמלוך האָבען געפונען דאָס קבר פון שלמה המלכ'ס געלובטער. בײַ דער מומיע האָט מען געפונען אַ בעשרובען שטיק פּאַר-מעט, לויט וועלכען עס שטעלט זיך אַרויס, אַז די „אויסערוועהלטע פון מוי זענד ווייבער" אין געווען אַ מצרית און זי און אומגעקומען מיט אַ זעהר מרא-נישען מויט. די אַרכעאָלאָגען שטעלען פעסט, אַז דאָס ברוך האָט געשרובען שלמה המלך אַליין.

דער בירגער-קריג איז אָפּגאַניסטאָן

אַמאַנולאַה, אַנ'איאַטולאַה און האַביבולאַ.

איינער פון די דריי וועט בעשטימט געהן לולאַ.

בערלין (סב.) פון מאָסקווע מעלדעט מען, אַז די צוויי אַבדיקאַטן פון אַמאַנולאַה און אַנאַיאַטולאַה האָבען געשלאָסען אַ בונד אַריסצוטרעטען געמיינזאַם און קאַמף נעגען דעם אויזרפאַטאַר באַמשע סאַקאַ, וועלכער האָט פערלאַסט די מאַכט און קאָבול, און רופט זיך מומ'ן נאָמען קענג האַבובולאַה נאַזן.

לאָנדאָן (סב.) האַבובולאַה נאַזן האָט אָפּמאַרשירט מיט אַנ'אַרמעע פון אַפגאַניסטאַן אָדער אוהם נעמען און געהער האָט אָפּגעגעבן אַ פּטערלוכע שבועה אַז אַר וועט פריהער נישט רוהען ביז ער וועט אַרויסטרעבען אַמאַנולאַה'ן פון אַפגאַניסטאַן אָדער אוהם נעמען און געפאַנגענשאַפט. און נאָך אַפגאַניסטאַן הערשט בעלאַגערונגס-צושטאַנד.

לאָנדאָן (אמע) די פרוי פון קענג לוישען באַמשאַפטער און קאַבול לוידו אָמפּרעס און צורוקגעקומען קיין לאָנדאָן. זי דערצעהלט, אַז אַלע מוסולדער פון דער קענגלוכער משפחה און געלונגען צו אַנטלויפען פון קאַבול.

לאָנדאָן (סב.) און אַפגאַניסטאַן הערשט אַנ'אַנאַרכיע. דער באַנדיטיזם האָט זיך זעהר שטאַרק פערשפּרייט. די רוהיגע בעפעלקערונג לעבט נאָך רוה און אָרדנונג און דערוויל וואַקסען די שאַנסען פון אַמאַנולאַה'ן, וועלכער גרייט זיך צום כאַפּ מיט'ן אויזרבאַמאַר האַביבולאַה.

א יוד. פּילאַנטראָפּ געשפּענדעט אַ מיליאָן דאָלאַר פאַר מעדיצינישע צוועקען.

ניו-יאָרק, 21. יאַנואַר (יט"א) אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן 70-יאָהריגען געבורטס-טאָג פון בעקאַנטען יידישען פילאַנטראָפּ לוציוס נאָטאַן ליטווער, האָט ער געשפּענדעט אַ מיליאָן דאָלאַר, וואָס זאָל אויסגענוצט ווערען אויף מעדיצינישע פאָרשונגען.

וואַיעוואָדאַ-צוזאַמענפאָהר אין וואַרשאַ.

וואַרשאַ (טעלעפאָנגיש) געלטען און וואַרשאַ פאַרגעקומען אַ קאָנפליקט פון אַלע וויאָ וואָהדעס אין פּוילען. אויף דער קאָנפערענץ זענען בעטראָפען געוואָרען פאַנען, וועגען אַפּראָווזאַציע פון לאַנד און די זעלבסטס-פערוואַלטונגען.

אונזערע מיטגלידער
אַנשעל און ישראל אברהם קאַיאַווסקי
צוליב'ן טויט פון זייער
נ"ע מוטער
דריקט אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל
די פערוואַלטונג
פון קאָנפעקציאָנערען-פערבאַנד אין לאָדז

דאַנקזאַגונג.
מיין הערצליכען דאַנק דריק איך אויס דעם געהרטען פרעזעס פון דער יידישער קהלה
ה' לייבעל מיזצבערג
פאַר זיין מיטהילף אַרויסצושיקען מיין פרוי אין סאַנאַטאָריום קיין אַטוואַצק, וואָס זי לעבט אויף די לונגען. זאָל איהם גאָט געבען אַריכות-ימים ושנים און זאָל קאָנען פיל טון לטובת די אָרמע יידישע בעפעלקערונג אין לאָדז.
מיט אַכטונג יהושיע וועלנאָוש
פרעזעס פון לאָדזער יידישען צייטונגס-פערקויפער-פעראַין.

בעקאַנטמאַכונג
אויף דעם הויז פון
ה' מאַיר ברעסלויער,
גדאַנסקאַ (דלוגאַ) 31,
היפּאָטעק № 47a קומט מיר
50.000 רובעל
די ספּראַווא פון „רעשטאַ שאַצונקי" געפינט זיך אין וואַרשעווער געריכט.
ש. ל. ווינטרויב.

שעהן איינגעאָרדענטער פּענסיאָנאַט
„פּאַלאַניאַ"
אטוואַצק, וואַרשעווער-גאַס 43
הערליכע זונען-צימער,
שמאַקהאַפטע ריטועלע מיך,
מוסטערהאַפטע בעדינונג,
מעסיגע פרייזען.

נאָך לאַנגע און שווערע לעדען איז געשטאָרבען מאָנטאָג 11 אַ זעגער אַוועגד אין עלטער פון 69 יאָהר מיין טייערער מאַן, אונזער הייסגעליבטער פאָטער, שוויגער-פאָטער, גרויס-פאָטער, שוואָגער און אָנקעל
נ"ע משה אלעזר קאַנאַנסקי
די לויה קומט פאַר היינט, דינסטאָג, ד. 22. יאַנואַר 12 אַזייגער מיטאָג פון טרויער-הויז אַלעקסאַנדריפּקאַ (מרדכי גבא'ס גאַס) 21, מעגען מאַן עס טיילען מיט אין גרויס צער
די טיפטרויערנדע איבערגעבליבענע.

פריוואַטע טאַגעס שיעלע
פון די ניילטע טעניץ
דיפּל. לעהרער י. ווינטרויב
נעמט אָן אַיינשרייבונגען אויף אַיינצעלנע לעקציעס ווי אויך אין קאָמפּלעטען יעדען טאָג פון 10 פריה ביז 10 אויב
44 קיליינסקיינע 44
2-טער הויף פאַרטער
די לעקציעס קומען פאַר אויגטער דער פערזיגליכער לייטונג פון
י. ווינטרויב
בעמ. אסיסטענט — רוטינירטער טענצער זשאַן-קינג.

פלעגט די פיס
PEDICURE
S. Łódzki
Traugutta 5 (Krótka) m. 10, tel. 70-37
נעמט אָן פון 11—2 און פון 4—7 אָן. געוועזענער סיסטענט בײַ מיסטער עלעמאַן (הינער-אויגען-אַנשטאַלט אין לאָנדאָן). ספּעציאַליסט צו בעזייטיגען הינער-אויגען און האָרנהויט ווי אַרטיגעוואַקסענע נעגעל אָהנע שמערצן

Dr. med Adam BENDER
Przejazd 30, Telef. 54-68.
ספּעצ. פאַר אויגערליכע
און האַרץ-קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 5—7 נאָכמיטאָג. 8058

ד"ר מ. קאַליש
צאָהנאַרצט, צאָהנבידורגיע
עמפאַנגט פון 11—2 און פון 4—8
זשעראַמסקיינע (פאַנבקאַ) 37

Dr. med. A. Mazur
ספּעציעל-אַרצט פאַר אויערן, נאָז און האַלז-קראַנק
מיט אויך שטום און שפּרעך-פעהלער
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
הסכאַדניאַ 65
אייגאַנג אויף דורך פּיעטריק. 46) טעל. 66-61

Dr. med. Rachela Lewi
קינדער קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
נעמט אָן פון 2.30 ביז 4 נאָכמיטאָג
זשעראַמסקיינע (פאַנסקאַ) 23, טעל. 42-72.

צענטר. סוחרים און פאַבריקאַנטן-פערבאַנד
יוים לאָדזער וואַיעוואָדזטוו. פּיעטריקאָווער 10.
מיר מאַכען בעקאַנט, אַלע מאַ'יפּאַ'טור-סוחרים, וואָס געהערען צו אונזער פערבאַנד, כדי נעהעריג צו שיצען די אינטערעסען פון אונזערע מיטגלידער, האָבען מיר בעשלאָסען פון הייגט אָן און טעגליך
אייליצו אַרדנונג דיזשורע פון 7—8.30 אויב.
עס ווערען געבעטען די בע'עולה'טע מאַנופאַקטור-סוחרים צו מעלדען זיך אין זייערע אייגענע אינטערעסען אין פּעראַיינס-לאָקאַל, צימער 5 פון דער מאַנופאַקטור-סעקציע.
די פערוואַלטונג פון דער מאַנופאַקטור-סעקציע.

ראַפּע-רעסטאָראַן „CENTRAL" פּיעטריקאָווער 48 טעל. 62-11
פון 20-סטן ד. ח. גענצליך נייער פּראָגראַם מיט'ן אַנטיל פון:
Katia Zielinska — גזאַנג
Duo Janaszek — האָמאָר, סאַטירע מוזיק, געזאַנג און טענץ
Trawińska — כאַראַקטער-טענץ
יעדען שבת, זונטאָג און חגאות פון 5—7
Fivé o clock tea
מיט'ן אַנטיל פון גאַנצען אַנסאַמבל
אָרקעסטער אונ'ער דער דירעקציע פון ליבלינג פון לאָדזער פּובליקום ה' פ. מוצמאַן.

Dr. Wołkowyski
צעגיעלניאַנא 25
טעלעפאָן 26-87
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-, וועניריש קראַנקהייטען און מענער-שוועכע. אַלע-אַרט אַנאַליז
נעמט אָן אָפּהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
ן פון 8—10, 12—2 און 4—8 אָוועגד.
בעזונדער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. med. J. BETTE
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט פאַר אינערליכער און קינדער-קראַנק
Piotrkowska 6, tel. 44-95
נעמט אָן פון 8 ביז 11 און פון 4 ביז 6 אָוועגד

Dr. Niewiażski
האָט זיך איבערגעצויגען
אויף אַנדזשעיאַ 5, טעל. 59-40
נעמט אָן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אָוועגד.
ספּעציאַל-אַרצט פאַר סיפיליס, טריפּער און מענער-שוועכע בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
פאַר דאַמען ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA
גדאַנסקאַ 28, טעל. 41-46
ספּעציאַליסט פון ביינער און געלענקע-קראַנקהייטען
פערקרימונגען פון פלייצעס און גלידער.
אייגענע פּר זצאַזניע
פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען: ווי וויקלאַדקע געגען פלאַטפוס, קינסטליכע פיס, אָרטאָפּעדישע גאַרסעטען א. ז. וו. נעמט אָן פון 5—7

ד"ר לודוויג פאַלק
נאַוראַט 7, טעל. 28-07.
כפּעציאַליסט פאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 10—12 און פון 5—7 נאָכמ. 4524

Dr. med. M. Heller
ספּעציאַליסט פאַר הויט- און וועניריש קראַנקע
און מענער-שוועכע
נאַוראַט 2, טעל. 89-79
נעמט אָן ביז 10 פריה, און פון 4—8 אָוועגד
פאַר פרויען פון 4—5 נאָכמ.
פאַר אינבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען

היינט די דעצידירענדע זיצונג אין „קאלא"

רעוויזיע פון דער קאנסטיטוציע ווערט היינט בעטראכט איז סיים

ווארשא (טעלעפאָנוש) הייַנט רונד מאָנ ווערען ערווארט זעהר לעבהאַפטע זוצונגען פון סיים און די בעזונדערע קאָמיסיעס.

אין דער פרוה קומט פאָר אַ זוצונג פון ווירשען קאלאָ", וואו עס ווערט בעטראַכט ווערען די פראַגע וועגען פרעזעס פון „קאלאָ". דער דראָהט, אַז אויב גרונבוים וועט זוגען אויף דער זוצונג, וועט ער, דער מוס נאָך אונזיגע גאַלוצ'אַנער דעפוטאַטען שטאַלטען די „קאָלאָ" אין גרונדען אַ בעזונדערן קלוב.

— און דער אויסערן-קאָמיסיע וועט פאַרקיכע די דעבאַטע אויפן מונים-מער זאַלעסקי'ס עקספּאָזע.

— אויף דער הייַנטיגער זוצונג וועט בעטראַכט ווערען די רעוויזיע פון דער קאָנסטיטוציע. אַז די רעגירונג אַלמן זאָל האָבען אויסגע-ארבייט אַ פּראָיעקט וועגען דער רעוויזיע פון דער קאָנסטיטוציע, וועלכער וועט אַרייַנגעטראָגען ווערען אין סיים דורך ב. ב דער דאָזיגער פּראָיעקט וועט פאָר אַ גרעסערן מאַלט פון פּרעזידענט מיט אַ מוגנסטאַרען-קאָבינעט, וואָס אין פּראַנטוואָרטליך נאָר פאַר'ן פּרעזידענט.

— דער פּרעמיער באַרטעל האָט נעכטן מאָן מאָנטאָ: אָפּגעראַלטען אַ לעגיערע קאָנפערענץ מיט'ן מאַרשאַלעק דאַשינסקי.

אין ווארשא זיר געבילדעט אַ געמיינשאַפט פון אונאפהענגיגע ציוניסטען,

וואס ווילען אַ סוף מאַכען צו די מאַמפּעס איז דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין פוילען.

ווארשא (טעלעפאָנוש) די יודישע טעלעגראַפען-אַגענטור האָט בעקומען פאָלגענדע מוטמוליגונג: צולויף דער שוץ דער לאַגע, וועלכע האָט זיך געשאַפען אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין פוילען, אויבער דעם קאַמף צווישען די גרופּען „עת לבנות" און „על המשמר", האָט אַ גרופּע אונאָפהענגיגע ציוניסטישע מוער, וועלכע אין בעזאָרגט וועגען גורל פון ציוניזם אין פוילען בעשלאָסען צו באַנרען די פערחעלסטנישען און דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין פוילען.

אין זיזאַמענהאַנג דערמיט און דעם פאָרגאַנגענעם זונטאָג פאָרגעקומען אין דער וואוינונג פון אַנ'אַנגעזעהענעם ציוניסטישען פּובליציסט אַ גרעסערע בעראַטונג פון עטלעכע צוגאַנגען ציוניסטישע מוער. נאָך אַ לעבהאַפטער דיסקוסיע האָבען זיך די פאָרזאַמעלטע קאָנסטאַטירט אַלס אַ געמיינשאַפט פון אונאָפהענגיגע ציוניסטען, וועמענס אויפגאַבע עס איז צו ליקווידירען די שטרייטיגקייטען. דאָס אָנפיהרען מיט דער אַקציע איז אויבערגעגעבען געוואָרען 7 פערזאָן.

מאָנטאָג, דעם 28. יאַנואַר וועט פאָרקומען אַ גרעסערע בעראַטונג פון ציוניסטישע מוער פון ווארשא און פון דער פּראָווינץ.

ארגאניזאציע אין דער קאמוניסטישער ארגאניזאציע אין בערליז.

בערלין (אמע) די בערלינער פּאָליצ'ע האָט נעכטן רעוויזירט אין לאָקאַל פון דער קאָמוניסטישער אין בערלין. אין דער קאַסאַרנע האָט זיך געפונען אַ האַלבער מיליאָן כאַרג.

SPLENDID SPLENDID

דער ערשטער
יודישער פילם
פון דער פוילישער פּראָדוקציע
אין די פוילישע וועלדער

גרויסער לעבענס-דראַמע פון דער
יודישער יוגענד בעת דעם
אויפשטאַנד אין 1831 אויך דאָס
לעבען און קעמפען פון פולק

בערעק יאַסעלעוויטש.

לויט דער ערצעהלונג פון י. א. אפּאַטאשו.

ארץ-ישראל רעגירונג פאדערט פון ציוניסטישען עקזעקוטיוו אַ בעריכט

וועגען דער פערברייטערטער יודישער אגענץ

ירושלים, 21. יאַנואַר (י.ט.א.) די ארץ-ישראל-רעגירונג האָט זיך גענדעט אָפיציעל צו דער ציוניסטישער עקזעקוטיוו, אַז זי זאָל איהר צושטעלען אַנ'אויספיהרליכען מעמאָריאַל וועגען דער פערברייטערונג פון דער יודישער אגענץ. דער דאָזיגער מעמאָריאַל איז נויטיג דער רעגירונג, פרי צו בעריקסיכטיגען דאָס יעהרליכען בעריכט, וועלכען זי שטעלט צו צו דער מאַנדאַט-קאָמיסיע.

היינט — פּראַצעס פון צוויי יודען,

וואס ווערען בעשולדיגט איז אונטערצינדונג.

(וו) הייַנט ווערט בעטראַכט דער פּראָצעס געגען העגער לופשוץ און משה אהרן מאַקאָוו, וואָס ווערען אָנגעקלאָגט פאַר אונטערצונדען די מאַסטען-פאַבריק איף סאַלגאַ 11. דער פּראָצעס האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע פעראונטערע סורונג און שמאָס.

יידיש טעאַטער אין פילהארמאניע
זאַל — נאַרוטאָוויטש 20 —
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאַמפּאַניעע

מיט'ן אַנטעל פון די ליבלינגס-אַרטיסטען
באַריסאַווא, ראַבינאָוויטש
און די בעקאַנטע פּרימאַדאָנע נאַדיא קאַרעני

כדי צו געבן די מעגליכקייט אַלע טעאַטער-בעזוכער צו בעוואונדערן דאָס גרויסע מייסטער-ווערק פון בעוואוסטען שרייבער ש. אַנ-סקי ווערט געשפּילט נאָר 2 מאָל
היינט דינסטאָג ד. 22. צו פּאָפּולערע פּרייזען

דער דיבוק

פון 1 ביז 2.50 — פון 1 ביז 2.50

מיסטישע לעגענדע אין 3 אַקטען פון ש. אַנ-סקי, אויפגעפיהרט לויט דער קאָנצעפּציע פון דוד הערמאַן דורך ד. האַמבורגער.

מיטוואָך 9 אָוועד גרויסע פּאָפּולערע פאַרשט. פון 1 ביז 2.50

25 מאָל גרויסע יובילעאום-פאַרשטעלונג 25 מאָל
פון די הערליכע שעהנע אָפּערעטע

חלומות פון ליבע

אָפּערעטע אין 3 אַקטען מיט 25 נומערן געזאַנג און טענץ פון ליליען רעזשיסירט פון ל. ראַבינאָוויטש.

בעמערק.: ווער ס'קויפט אַ בילעט בעקומט אומזיסט פאָטאָגראַפיעס פון דעם דוועט „אין דעם שאַטען פון דעם אַלטען עפּעלבוים" געזונגען דורך נאַדיא קאַרעני און ל. ראַבינאָוויטש.

די פּיעסע ווערט געשפּילט אָהן סופלער.

אין אַלע פּיעסען נעמען אַנטייל לויט א. ב. פרויען: בעזמאַן, באַריסאָוואַ מאַכאַראָווסקאַ, נערה, פאַדערמאַן, קאַמפּאַניעע. מענער: אריעל, אַזיונבערג, באַלבירסקי, האַמפּירגער, מאַכאַראָווסקי, מאַטקאָוו, נייהויז, פּאַלאַנסקי, ישראל קאַמפּאַניעע, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.

אַדמיניסט.—מ. ארנוואַלד. מוזיקאַלישע לייט.: ל. זעלמאַן.

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער פילהארמאניע.

אַנאָנס !! אין מאָרגענדיגונג די הערליכע שיינע אָפּערעטע אַנאָנס !!
„דער גאָלדענער סאַלדאַט", „די דריי כּלות"

לאמפּעז

פיר שפּייזע-צימער מאַלאַ-מאַנינעט שלאָף-צימער
קויפט זיך אַמבעסטען און פאַבריקס-לאַגער בײַ
Sz. P. Szmalewicz
פּאָלודניאָוואַ 8,
טעל. 64-39
מערען אָנגענומען רעפּעראַטורען
אַוטאָרבעטונגען, אַקסיסיען.

אַ וועקסעל אויף
30 זלאָטיס
איז מערלוירען געוואָרען אויסשטעלער ל. סעגאַל צאַהלבאַר ד. 24/III ד. י. דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאַר אונגילטיג. אָבצוברענגען נעגען בעלוינונג צום סעגאַל, פּאָלודניאָוואַ 25 392

ראָזשיף
פאַר 2 אנשטענדיגע מעדלעך פון זאַמאַרט איבערצוגעבען, נאַרוטאָוויטשאַ 28, זאַנדבערג, רעכטע אָפיציגע פאַרטער. 356

לעזט און אָבאָנירט
— דאָס —
ראָדזער טאָגעבלאַט

ארום דער שאַפונג פון אַ וועלט-פערבאַנד פון יודישע האַנדווערקער.

קאָמוניקאַט פון דייטשען יודישען האַנדווערקער-פערבאַנד.

בערלין (יט"א) ווי די יט"א האָט שוין מעלדונגען מומנעמולט, און דער צענטראַל-פערבאַנד פון יודישען האַנדווערקער" און דמשלאַנד ארויסגעטרעטען מיט דער אונזיאַמען צו שאַפען אַ וועלט-פערבאַנד פון יודישע האַנדווערקער. מער נעבען אונט דעם קאָמוניקאַט וועגען דער פראַגע.

אין אָנהויב פון קאָמוניקאַט שטעלט פעסט דער פערבאַנד דעם פאַקט, וואָס יודען און אַלע לענדער ווערען ארויס געשטויסען פון די בענק, האַנדעל און קאָמוניקאַציע-פאַוויציעס, וועלכע זיי האָבען בון-אונט פערנומען.

דער דאָזיגער פאַקט נעטהאַלט אָבער אין זיך זיי אַ מוטמוליגונג פון אַ ווירטשאַפטליכער סאַנאַציע. אין בעוואוסטזיין פון די דעקאַדענטע יודישע מאַסען וואַקסט די ערקענטעניס, אַז די דעמוגונג פון ווירטשאַפטליכען אונטערנאַנג לונט אויף דער לויגיע פון אונערגעהן צו פּראָדוקטיווער ארבייט. די לאַנדווירטשאַפטליכע אַקאַנזאַציע-פּרובען און רוכלטונגע ארבייט פון דער געזעל-שאַפט „אָרט" אויף וילען און רומעניען זענען נוטע סימפּטאָמען פון דער ערקענטניס. און מומעל און מערב-אוראָפּאַ און די שטרעבונג פון דער יוגענד אונערצוגעהן צום האַנדווערקערטום שטאַרקער, ווי די שטרעבונג צו לאַנד-ווירטשאַפט.

די יודישע האַנדווערקער און אַלע לענדער שטעהען און די ערשטע רוהען פון די, וואָס ארבייטען מיט פאַר די פּראָדוקטווירונג פון דער יודישער בעפעלקערונג, די לאַגע פון די יודישע האַנדווערקער און אָבער דעם הייַנטיגען צו-טאָג נושט גרונדליך בעפעסטיגט. זיי געפונען זיך און אַ פול ערגערער לאַגע ווי זיי ווערען נושט-יודישע פאַך-געגאָסען. נושט-יודישע אונטערנעמער נוצען זיי זעלטען בעשטעלונגען בײַ ליפערונען פאַר מלוכה און זעלבסטפערוואַלטונגס-אונטסטוציעס ווערען זיי אויסגעמוטען. די יודישע האַנדווערקער האָבען שוין לאַנג אַנערקענט, אַז בלויז אויפ'ן וועג פון אָרגאַניזאציע און צוזאַמענארבייט קענען זיי ערפאָלגרייך אויסשטעהן דעם קאַמף פאַר פערבעסערן זייער לאַגע.

די געמיינזאַמע נויט און די געמיינזאַמע זאָרגען פון די יודישע האַנדווערקער און פערשווערונג לעגדער רוקען ארויס די נויטווענדיגקייט פון אַ וועלט-פערבאַנד פון יודישע האַנדווערק. אַלס די אויפגאַבען פון אַזאַ פערבאַנד קומען אין בעטראַכט:

1) פעראַנגענגען פון אַלע יודישע האַנדווערקער • אָרגאַניזאַציעס אין אַ וועלט-פערבאַנד פון יודישע האַנדווערקער; 2) אַ געמיינזאַמע פערטרעטונג פון די יודישע האַנדווערקער בײַ אַלע יודישע אָרגאַניזאַציעס און אַלגעמיינע פּראָפעסיאָנעלע פעראַנגענגען, סטעציעל בײַ די, וואָס ארבייטען אויפ'ן גע-ביט פון פּראָדוקטווירונג די יודישע מאַסען; 3) די אַפּגונג פון קרעדיט-אינ רוכטונגען און קאָאָפּעראַטיוען פאַר די יודישע האַנדווערקער. א) און די בעזונ-דערע לענדער דורך דער שאַפונג פון קרעדיט-קאָאָפּעראַטיוען, ב) די שאַפונג פון אַ גרויסער צענטראַל-באַנק, און וועל-כער עס זאָלען זיין פעראַנגענגט די בע-זונדערע קרעדיט-קאָאָפּעראַטיוען, ג) פערבילוגונגער אינגקויף פון מאַשינען און מאַטעריאַלען. 4) די שאַפונג פון פּראָפעסיאָנעלע ארבייטס • געמיינשאַפ-טען סוף'ן צוועק צו פערבעסערן די פּראָ-דוקציע און ארבייטס-מעטאָדען; 5) די שאַפונג פון אַ בעראַטונגס-ביוראָ פאַר דער ווירטשאַפט און טעכנוק און האַנ-דווערק; 6) די פלעגונג פון דער פּראָפע-סיאָנעלער אויסבילדונג, דאָס שטודיום פון דער ווירטשאַפטס-לאַגע פון די בע-זונדערע פאַכען, פרי אָנצופיהרען מיט די פאַך-אויסבילדונג פון דער יוגענד. 7) פעראַנשטאַלטונג פון קאָנפערענצען פון יודישע האַנדווערקער מיט'ן צוועק פון אַנ'אויסטויש פון מיינונגען און ערפאַ-רונגען, און אויך די פערשטאַרקונג פון די אָרגאַניזאַציעס און אינשטעלונג פון פרינדלוכע בעציהונגען צווישען די האַנדווערקער און פערשווערונג לענדער.

—=0=—

ווער וועט פארט זיין דירעקטאר פון דער האנדעלס-קאמער?

פרייטאג, אדער שבת זאל קומען די דעציזיע.

(ב) אין שיכות מיט דער נושט נאָ-נובונגער שטעלונג, סט פון די אונדוס-טריעלער, סט פון די סוחרים מכח דער קאָנדונדאַטאָר פון'ם דורעקטאָר פון דער האַנדעלס-קאַמער, און די אונגיאַטוו אונגאַנגען ארויבער און די הענט פון האַנדעלס-מונגסטער, וואָס זאָל, ווי מיר דערוויסען זיך, פרייטאָג ארויף שבת בע-שטען אַ קאָנדונדאַט.

די סוטואַציע און אַזוי ווייט קאָמפּלי-צירט שטעלונג, סט פון די אונדוס-טריעלער, סט פון די סוחרים מכח דער קאָנדונדאַטאָר פון'ם דורעקטאָר פון דער האַנדעלס-קאַמער, און די אונגיאַטוו אונגאַנגען ארויבער און די הענט פון האַנדעלס-מונגסטער, וואָס זאָל, ווי מיר דערוויסען זיך, פרייטאָג ארויף שבת בע-שטען אַ קאָנדונדאַט.

דער דאָזיגער פאַקט נעטהאַלט אָבער אין זיך זיי אַ מוטמוליגונג פון אַ ווירטשאַפטליכער סאַנאַציע. און בעוואוסטזיין פון די דעק-לאַסונגען יודישע מאַסען וואַקסט די ערקענטניס, אַז די דעמוגונג פון ווירט-שאַפטליכען אונטערנאַנג לונט אויף דער לויגיע פון אונערגעהן צו פּראָדוק-טווער ארבייט. די לאַנדווירטשאַפטליכע אַקאַנזאַציע-פּרובען און רוכלטונגע ארבייט פון דער געזעל-

באַנקראָטען,

וואס ווערען איינגעצויגען.

(א) דעם 31 יאַנואַר פלוסט אָפּ דער לעצטער מערמין פון אויסטישען די 10. 20 און 50 זל. באַנקנאָטען פון דער ערשטער עמיסיע פון 28 פעברואַר 1924 נאָך דעם דאָזיגען מערמין וועט „באַנק פאָלסקי" די דערמאָנטע באַנק-נאָטען מעהר נושט אויסטישען און דאָס וועט נאָר און אויסגעהן-פאַל טון די וואַרשאָווער „באַנק פאָלסקי".

טעאַטער און קונסט

פון יודישען טעאַטער.

דער „דבוק" איז געכטען געשפּילט געוואָרען פון דער טרופּע און פּולהאַר-מאָניע צום ערשטען מאָל נאָך אַ לענגע-ער הפסקה. נאָכדעם וויַ מיר האָבען געזעהען דעם „דבוק" בײַ די „וועלער" און „הבימה" האָט פאַר אונז די אויפ-פוהרונג פון „דבוק" און פּולהאַרמאָניע קיין אונערשאַטונג מעהר נושט געקענט זיין. מען מוז אָבער מודה זיין, אַז די טרופּע האָט זיך געגעבען אַלע מיה, אַז די פּיעסע זאָל אַראָפּ מיט אַ גהערונען אַרפאָלגרייך אויסשטעהן דעם קאַמף בען. לעת עתה קען מען זאָגען, אַז דאָס פּובלוקום האָט לוב אַ נומע יודישע פּיע-סע און דאָס טעאַטער און מאַקי גע-מען געוועזען גוט בעזוכט.

אפּאַטאשוס „פוילישע וועלדער" אין לאדז

אין הונגען קונגא-טעאַטער „ספּלענדור" וועט די טעג פאָרקומען דו פּרעמיערע פון דעם בערוהמטען יודישען פילם „אין די פוילישע וועלדער", וואָס אין אויס-געפירט געוואָרען לויט בערוהמטען ווערק מיט דעמזעלבען אָמען פון י. אפּאַטאשו דער דאָזיגער פילם ווערט ערוואַרט פון גאַנצען לאָדזער יודישען פּובלוקום מיט דער גרעסטער שפּאַנונג. און דאָס אין גאַנץ פערשטענדליך. די צעהנדלינגער מויזענדער לויענער פון דעם דאָזיגען הומאָריש קונסטלערישן ווערק, ווילען זעהן אויפ'ן עקראַן די סצענעס און קאָצקער הויף. דעם הויפּטגוען ר' אומשע, די בולדער פון בערעק יאַסעלעוויטש און בכלל די אַלע נושט פערגעסליכע טיפּען, מאָמענטען און געשעהענישען, וואָס זענען אַזוי מוסטערהאַפט אויבער-געגעבען דורך י. אפּאַטאשו. און וואָרשא האָט דאָס דאָזיגע בילד אַ גרויסען ער-פאָלג. די נאַנצע פּוילישע און יודישע פּרעסע און פיל מיט רעצענזיעס וועגען דעם ערשטען עכט-יודישען קונסטלערי-שען פילם.

ליפּע-בעל אַנ. אַ. אַלטמאַן
פּאָלודניאָוואַ 11, לינקע אַפּטייל 3 שטאָק
ר. מיט. הבלאַטאָוויטש
יום שבת פון 9—6 נאָכמיטאָג
און 9—6 אָוונט.

אַ גרויס שעכט-הויז

וועט פערטיג זיין אנהויב 1930.

(ג) לויט אַ מוטמוליגונג, וואָס די קהלה האָט בעקומען פון דער געזונד-הייטס-אַפּטייליגונג בײַם מאַגוסטראַט, וועלכע געמאַכט פאַרברייטונגען צו צוזאַמ-מען אין פרוהלונג אויבערצוגעבען דאָס שמאָטשע שעכט-הויז. ווענען וואָס מיר האָבען שוין פאָרנעט וואָך געמאַל-דען.

לויט'ן פּלאַן פון אויבערבו, וועט דאָס נייע שעכט-הויז זיין צוגעפּאַסט צו די פערנדעכערמע בעדערפענישען און צוו-שען אנדערע וועט אויך מעגליך זיין אויסצופיהרען די פעראָרדנונג וועגען „כשר'ן" די פּאַנצען און וואַסען שעכט-הויז, וואָס עס און לעת-עתה אָפּ-געלעגט געוואָרען צוליב מאַנגעל און רוים אין שעכט-הויז.

דאָס אויבערגעבויטע שעכט-הויז וועט זיין פאַרטיג ערשט אין אנהויב 1930.

אַ גרויס שעכט-הויז

וועט פערטיג זיין אנהויב 1930.

(ג) לויט אַ מוטמוליגונג, וואָס די קהלה האָט בעקומען פון דער געזונד-הייטס-אַפּטייליגונג בײַם מאַגוסטראַט, וועלכע געמאַכט פאַרברייטונגען צו צוזאַמ-מען אין פרוהלונג אויבערצוגעבען דאָס שמאָטשע שעכט-הויז. ווענען וואָס מיר האָבען שוין פאָרנעט וואָך געמאַל-דען.

לויט'ן פּלאַן פון אויבערבו, וועט דאָס נייע שעכט-הויז זיין צוגעפּאַסט צו די

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר נעמט־אן פון 6 ביז 7 אין אָוונד.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

א רעד: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

בעדייטונג פון פוילען'ס הסכמה אויף ליטווינאוו'ס פארשלאג

אפילו די געגנער פון פוילען מוזען מודה זיין, אז די פוילישע אויסערן־פאליטיק געהט אויף א זיכערן און אויסגעהאלטענעם וועג. דערמיט, וואס פוילען איז מסכים אויף ליטווינאוו'ס פארשלאג און דער ענין געהט איבער פון א פרינצי־פיעלער דיסקוסיע אויף א פראקטישען באדען, ד. ה. מכח דער פראצעדור פון אינטערשרייבען דעם פארגעלייגטען אפמאך, טרעט אריין די מזרח־אייראפעאישע פאליטיק אין א נייעם סטאדיום. דאס מיינט נישט צו זאגען, אז אלע פערהאנענע שווערינקייטען וועלן אזוי גיך בעזייטיגט ווערען, אז דער רומעניש־רוסישער ככסוך זעט ליקווידירט ווערען, אז די פוילישע־ליטווישע בעציהונגען וועלען נארמאליזירט ווערען, אבער אז די לאגע אין מזרח־אייראפא וועט ווערען ליוטערער, קלארער, און אז דערמיט וועט געעפענט ווערען א טרעפל צו בעזייטיגען די דערמאנטע נכסוכים, דאס איז זיכער.

פאר פוילען גופא וועט דאס אונטערשרייבען סעפעראט דעם קעלאג־פאקט האבען א פילפאכע בעדייטונג. ראשית וועט אזוי ארום בעזייטיגט ווערען אין א גאר גרויסער מאס די געפאהר פון א מלחמה מיט'ן מזרח־שכן. מיר זאגען נישט גענצ־ליך, ווייל סוף־כל־סוף איז דער קעלאג־פאקט נאך ווייט נישט קיין נישט אגרעסיו־פאקט. אבער ווען נאכ'ן אונטערשרייבען דעם קעלאג־פאקט וועלען קומען מעשים, וואס וועלען ארייגלייגען א משוח'דיגן אינהאלט אין דער געזנדערטער לאגע, ווען עס וועלען איינגעשטעלט ווערען באמת נוטע און גא־מאלע בעציהונגען צווישען פוילען און ראטן־רוסלאנד, און עס וועט אויך געשלאסען ווערען א פוילישע־רוסישער אנדערגרייפ־אפמאך, דאן וועט דער סעפעראט אינטערגעש־יבענער קעלאג־פאקט בע־קומען בלוט און פלייש און זיין־ווירקונג וועט זיין א פיל שטארקערע.

א חיץ דעם וועט בעדייטענד פערלייכטערט ווערען די לאגע פון פוילען אין ביצוג צו רומעניען. ווי בעוואוסט, איז פוילען געבונדען מיט א מיליטערישען אפמאך מיט רומעניען. די פרייגד פון שלום האבען זיך שטארק געשראקען פאר'ן דאזיגען זיפמאך, כחמת ער האט געקענט ארייניציהען פוילען אין א מלחמה נישט ווילענדיג. בעזונדערס איז די דאזיגע מורא געווען בעגרינדעט אויפ'ן יסוד פון פרהיינינים סכ"ד צווישען רומעניען און ראטן־רוסלאנד מכח בעסעראביען. דערמיט, וויס פוילען נעמט איבער די פערטיידיגונג צווישען רומעניען און רוס־לאנד, און זי הייל פאר יעדען פרייז צוציהען איהר סערבינדעטען צום געפלאנטען אפמאך, וועט די גייפאהר בזדייטענד פערקלענערט ווערען. אויך פוילען'ס טעדע־רונג, צוצוציהען די באלטישע מלוכות צום אפמאך, וועט דערנעהנטערן אין א גרויסער מיס די דאזיגע מלוכות צו פוילען און די פרייגדליכע בעציהונגען צווישען פינ־לאנד לייטלאנד און עסטלאנד מיט פוילען וועלען נאכמיהר פערשטארקט ווערען. עס איז איבער פארהאן נאך א מאמענט, וואס וועט בר־ניען נוצען דעם שלום אין מזרח אייראפא. דאס איז דאס וואס צוזאמען מיט פוילען וועט זיך אויך זעצען צום טיש ליטא. אויב נישט קיין פראקטישע, וועט דאס אבער האבען א גרויסע מערא־לישע בעדייטונג, און די פוילישע־ליטווישע בעציהונגען וועלען דערפון זיכער גע־וואונען.

דער סך־הכל איז, אז פוילען'ס הסכמה צו ליטווינאוו'ס פארשלאג, קען גאר בערעכנט ווערען.

אנ'אנדער זייך איז, אז אין רוסלאנד איז מען איצט שוין נישט אזוי שטארק לחוש נייך דעם גאנצען ענין. נ'כדאם ווי די פעראייניגטע שטאטען האבען שוין אטיפיצירט דעם קעלאג־פאקט אין ענגלאנד און פראנקרייך האלטען איהם אויך שוין ביים בעשטעטיגען, פערלירט ליטווינאוו'ס פארשלאג זיין בעדייטונג. צוליב גרעסטיזש אבער, וועט די פאוויעטע־מאכט זיך בעמיהען צו דערפיהרען ביז צום סוף איהר פלאן.

בן משה.

מיג. סקלאדקאווסקי געגען בעלער.

דער אנ'ר'מ'ניסטער גענ. סקלאדקאווסקי האט פערפעגטליכט אין דער פוילישער פרעסע א בריף, אין וועלכען ער מ'לדר'ט, אז ביז־איצט האט ער שוין בא'קומען 60 פערשידענע, איינלאדונגען זיך צו בעטייליגען אין בעלער. אין משך פון קארנאוואל־חודש האט ער צו בע־קומען ז נאך אזוי פיל איינלאדונגען. מיג. סקלאדקאווסקי האלט אבער, אז די אלע „וואו לטשטיגע בעלער זענען זעהר צוטעקלעכ, ווייל די ארימעלייט בעקומען דערפון גאר א קליינעם חלק, דאס איז בקרינע געלד געהט אויסגע אויף אויס־גאבען; וואס שייך דעם עצם ענין פון ווילען זיך, האלט מיג. סקלאדקאווסקי, אז עס איז איצט זעהר נישט קיין גינ־סטיגע צייט דערו'ף, ווייל צופיל מענשן הונגערן איצט און זענען דאכלאן. מיג. סקלאדקאווסקי בעט דעריבער איהם נישט צושיקען קיין איינלאדונגען אויף בעלער, פערהערט אויסצושטעלען זיין נאמען צווישען די עהרען־געסט אין שענקט 1000 זלאטע „אויסלייז־געלד" אויפ'ן פאלקס־הויז, וואס ווערט געבויט אונטערן פראטעקטאראט פון מאדאם פילסודסקא.

245 יודען זענען פערברענט געווארען אין קרעמאטאריום אין וויען.

ווען (יט"א) דאס הונגע קרעמא־טאריום פערעפנטלוכט א סטאטיסטיק פון יאהר 1928, פון וועלכעס איז צו זעהן, אז אויף 3130 פערברענטע און ווענער קרעמאטאריום אין משך פון פערגאנגענעם יאהר, זענען געווען 245 יודען פון יודישען גלויבען.

טראגישער טויט פונ'ם יודישען דירעקטאר פון דער אפיציעלער טשעכאסלאוואקער פרעסע־ביורא

פראג: (יט"א) דער דירעקטאר פון אפיציעלען טשעכאסלאוואקישען פרעסע־ביורא, יוד רוכארד קאלמאן איז אין דער בערג, וואו ער האט דורכגעמאכט א סקי־טור. קאלמאן איז דערפרוירען געווארען אין דער רוזיגע בערג.

אין דייטשלאנד גלויבט נישט קיינער, אז פוילען וויל אנ־הויבען מלחמה

דער סאציאל־דעמאקראטישער „פארווערטס" וועגען מעמאריאל פון מיניסטער גרענער און וועגען די פוי־ליש־דייטשע בעציהונגען.

דער טומעל אין דער נאליטישער וועלט, בעזונדערס אין דייטשלאנד צוליב דעם פערעפענטליכטען געהיימען מעמאר־יאל פון רייכסווער מיניסטער גרענער, האט נאך אלץ זיך נישט איינגעשטילט. די גאנצע דייטשע פרעסע בעהאנדעלט אויספיהרליך דעם מעמאריאל. אין „פארווערטס", דער צענטראל־ארגאן פון דער דייטשער סאציאל־דעמאקראטיע איז אפגעדרוקט וועגען מעמאריאל א גאנץ גרויסער ארטיקעל, אין וועלכען עס ווערט אויך בעריהרט די לעצטענס פער־שארפטע בעציהונגען צווישען פוילען און דייטשלאנד. „דעם. ליבערמאן — ווערט געזאגט אין „פארווערטס" — וועל־כער האט געגעבען אין דער בודזשעט־קאמיסיע וועגען גרענער'ס מעמאריאל, איז ארויסגעגאנגען פון שטאנדפונקט, אז אין דייטשלאנד האלט מען דאס די איב־טיגע פוילישע רעגירונג טראגט זיך ארום מיט מלחמה פלענער. עס איז אבער נישט אזוי. אין די גוט אינפארמירטע פאליטישע קרייזען אין דייטשלאנד האלט מען פשוט פאר אנ'אונמעגליכע זאך, אז מארשאל פילסודסקי און מיניסטער זא־לעסקי זאלען וועלען אהן א פארוואס און פאר ווען אנהויבען מלחמה מיט דייטשלאנד.

נישט קיקענדיג אבער דערויף איז דער אונצוטרוי פון דייטשלאנד צו פוילען נישט קלענער, ווי דער אונצוטרוי פון פוילען צו דייטשלאנד.

אנאליזירענדיג די סיבות פון דעם דאזיגען געגענזייטיגען אונצוטרוי, ער־קלערט דער „פארווערטס": פוילען איז נאך הייגט א יונגע מלוכה, אהן א געהע־ריגע טראדיציע אין געביט פון דער אויסערן־פאליטיק. די ענטוויקלונג פון די אינערליך פאליטישע פערהעלטענישען אין פוילען איז פערשטעלט פאר דער דייט־שער געזעלשאפט מיט א נישט דורכזעה־בארען שלייער.

עס איז אבער נישט פערהאן אין דייטשלאנד קיין איין מענש מיט שכל און אודאי נישט קיין איין פערענטווארט־ליכער פאליטיקער, וועלכער זאל זיין גרייט מקריב צו זיין דעם אייראפעאישן שלום פאר דער האפנונג צוריק צו בע־קומען געוויסע ערד־שכחים. א דייטש־פיהרט אויס דער „פארווערטס" — וואס וואלט גרייט געווען מקריב צו זיין מיל־יאנען מענשען, פרי צוריק צו בעקומען די פערלוירענע שטחים אויס'ן מזרח, וואלט געווען „א שוטה אדער א פער־ברעכער". דער „פארווערטס" הצלח, אז מ'וואלט געדארפט אין דייטשלאנד אויס־ווארצלען די מיינונג, אז פוילען איז א שכן, צו וועלכען מ'דארף זיך בעציהען זעהר פארזיכטיג".

דער בעגייטער „בר־כוכבא"

א געזונדע נשמה אין א געזונדען גוף.

ענדליך איז די שעג פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פונ'ם ערשטען יודישען טורן־ און ספארט־פעראיין אין לאדז — „בר כוכבא".

נישט איין יודיש הארץ איז, אין פער־לויף פון די לעצטע 15 יאהר, זייט דער פעראיין עקזיסטירט, ערפילט געווארען מיט שטאלץ, דערמאנענדיג דעם דאזיגען נאמען, דעם סימבאל פון יודישער העל־דישקייט.

עס זענען אפילו געווען צייטען, ווען די גאנצע לאדזער יודישע בעפעלקערונג האט געקוקט אויף דעם טורן־פעראיין „בר כוכבא", ווי אויף דעם איינציגען רעטער אין נויט. דאס איז געווען אין אנהויב מלחמה, יולי 1914, ווען די רו־סישע פאליציי איז אנטלאפען און פון דא און דארט האבען זיך שוין געלאזט הערען ידיעות וועגען יודישע פאנראמען פון פינסטערע עלעמענטען.

ס'איז געווען די אלגעמיינע שטימונג, אז מען מיז תכף שאפען א יודישע זעלבסטשוץ. אלע אויגען האבען זיך גע־ווענדעט צו דעם אין יענער צייט איינ־ציגען יודישען טורן־ און ספארט־פער־איין „בר־כוכבא", די איינציגע דיסציפלי־נירטע יודישע יוגענד אין דער יודישער גאס. צום גליק איז עס נישט געווען נוי־טיג. עס האט זיך באלד געשאפען, אונ־טער דער אנפיהרונג פון ה' גראהמאן, א מוסטערהאפטע מיליציע, צו וועלכער די יודען האבען באלד בעקומען דעם פולען צוטרוי.

אין נעווע־מבער 1914 האט דער ערשט פערשטארבענער צורר היהודים ניקאלייי ניקאלייעוויטש געוואלט ארויסטרייבען אין א שעהנעם העלען טאג אלע יודען פון לאדז, אזוי ווי ער האט דאס געטון אין סקערנעוויץ און אנדערע שטעט מיט דעם מאטיוו, אז יודען רייסען איבער די טעלעפאנען פינ'ם פראנט... און נאר א דאנק דער אפפערווילגקייט פונ'ם אוי־בענדערמאנטען פעראיין, וועלכער האט זיך ערקלערט גרייט ארויסצושטעלען עט־ליכע הונדערט מיטגלידער, צו היטען די טעלעפאנען פון לאדז אזש ביז קאלוש־קי בייטאג און ביינאכט אין די גרעסטע פרעסט, איז די דאזיגע גזרה צוריקגעצוי־גען געווארען. עס איז כדאי צו דער־מאנען, אז דער פעראיין האט אויך ער־צויגען א גאנצע פלעיאדע יודישע איינ־סטרוקטארען און מייסטערס, ווי למשל: פ. עגאל, זמידע, ווינגארטען און אנדערע מיט וועלכע דאס יודישע לאדז שטאל־צירט ביי יעדער געלעגענהייט.

מיר זעהען אבער לעצטענס, אז אין יעדען פעראיין זענען פערהאן א פאר געצעהלטע מענשען, אויף וועלכע עס ליגט די גאנצע ארבייט און וועלכע זע־נען די אזויגערופענע נשמה פונ'ם פער־איין. גאנץ אפט קומט צו א קריזיס אין דעם אדער יענעם פעראיין, אפילו ביז צו א ליקווידאציע, נישט חס ושלום, ווייל דער פעראיין איז נישט עקזיסטענץ־בע־רעכטיגט, נור פשוט, ווייל די פאר מענ־שען זענען זיך צענאנגען און עס איז נישטא ווער עס זאל איבערנעמען אויף זייער ארט די איניציאטיו.

אזא עהנליכען פאל האבען מיר אויך לעצטענס ביינגעוואוינט אין „בר־כוכבא". פון 1913 ביז 1924 האט דער פעראיין, מיט קלייניע אונטערברעכונגען, געמאכט כסדר פארשריט, מען האט איינגעקויפט טירן־מכשירים, מען האט איינגעקויפט כלים אויף אנ'ארקעסטער, וועלכע זענען ווערט א גרעסערע סומע, מען האט שוין אפילו געקויפט פאר 1500 דאלאר אנ'־איגענעם פלאץ אויף מאגיסטראצקא־גאס. נור אט האבען די פאר מענשען, וועל־כע זענען געשטאנען אין דער שפיץ, זיך אנגעהויבען צו צעפאלען. דער וו'־פרעזעס ה' גאמבינסקי איז מיט דער פאמיליע אוועקגעפאהרען קיין ארגענטי־נא. א צווייטער האט, צוליב זיין מאטער־יאלער לאגע, נישט געקענט זיך מעהר ווידמען דער ארבייט, ד"ר פריבולסקי האט זיך אנגעהויבען צו טיהלען שוואך, און דא איז געקומען זיין פלוצלינגער טויט.

אזוי האט דער פעראיין און מיט איהם צוזאמען דאס גאנצע יודישע טורן־ און ספארט־וועזען אין לאדז אנגעהויבען צו זינקען מטה מזה. אין יאהר 1927 האט נאך ד"ר פריבולסקי געוואלט ראטעווען די סיטואציע דורך א פעראייניגונג מיט א צווייטען פעראיין, אבער דאס האט זיך אויך נישט איינגעגעבען, אחי, אז עס איז געבליבען נור אין אויסווייג דעם פעראיין צו ליקווידירען. דאס וואלט גע־ווען א שאנדע פאר דער יודישער גע־זעלשאפט אין לאדז, דען מען דאר'ף נישט פערגעסען, אז דאס איז דער איינ־ציגער פלאץ, וואו די יודישע יוגענד, הויפטזאכליך פונ'ם מיטעל־קלאס, האט די מעגליכקייט זיך פיזיש צו ענטוויקלען.

צום גליק געפינט זיך אונ'ם ה' גראהמ, וועלכער האט די גאנצע צייט מיט דער ארויסגעלאזט די פאהן פון האנד, זעהענ־דיג, ביז וואס עס האלט, האט ער מיט אלע כחות גענומען זוכען נייע און ווע־קען די אלטע איניציאטארען פונ'ם פער־איין. אויף וויפיל דאס איז איהם געלונ־גען, קען מען נאך נישט זאגען. א פאקט איז, אז „בר־כוכבא" האט אנגעהויבען ווידער ארויסצוווייזען סמנים פון לעבען, עס ווילט זיך האפען, אז נאך אין פער־לויף פון היינטיגען יאהר וועט ער צו־ריקגעשטעלט ווערען אויף א געהעריגע מדרגה.

דאס לעצטע איז אפהענגיג הויפטזאכ־ליך פון דער יודישער בעפעלקערונג און פון דער יודישער יוגענד פון אונזער שטאט.

מיר צווייפלען נישט, אז די לייטער פון פעראיין וועלען געפינען די געהערי־גע פערשטענדניש סאר זייער ארבייט.

אברהם סא.

BIURO ORGANIZACYJNE i buchalteryjno-rewizyjne

S. Sandhausa

za przysiężonego rzeczoznawcy sądowego i rewidenta dla Spółdzielni z ramienia Rady Spółdz. Min. Skarbu

Kr. ków, ul. Szujskiego 1 tel. 47-04

Założenie księgowości według najnowszego systemu SANRECO (patent) własnego nakładu, dającego zawsze gotowy bilans i daty statystyczno-kalkulacyjne. Prospekty na żądanie. Druki własne.

ווען איהר געהט אריבער די גאס,

קוקט מיט אפענע אויגען: איהר קענט בלייבען אנ'איינגער קאלי־קע, אדער גאר געפינען דעם טויט.

היט זיך, מען זאל אייך נישט איבערפאהרען!

ניו־יארקער מאהלער געהט אריבער צום יודענטום נאך 17 יאהר צוזאמענלעבען מיט זיין יודישער פרוי פון וואַרשא.

ניו־יארק (יט"א) דער מאלער בעמער וואלמער, וועלכער אין אלט 38 יאהר אין אויבערגענאנגען צום יודענטום בעמער וואלמער שטאמט פון א פאמיל־ישער משפחה אין קעלץ, אין מוט 17 יאהר צורוק האט בעמער וואלמער בע־זוכט מוט זיין פאטער וואַרשא און האט זיך דארט פערלובט אין א טאכטער פון א יודישען סוחר, וועלכע אין מוט אוהם אפגעפאהרען קיין אמעריקא, וואו זיי האבען החונה געהאט. קיינער פון בע־מער וואלמער'ס פרייגד האט נישט גע־וואוסט, אז ער אין נישט קיין יוד. בע־מער וואלמער האט צווי קינדער אין עלמער פון 14 אין 10 יאהר, וועלכע זענען ערצויגען אין יודישען גלויבען. אוצט אין ער אלין אויך געווארען א יוד.

די „הבימה" אין יודיש

— פון — פ. לעאנס.

דער בעשלוס פון „הבימה" צו געבען טעאטער־פארשטעלונגען אין יודיש אין זיכער א וולכטיגע פאסונונג אין אונזער טעאטער־וועלט. עס אין גאר קיין ספק נישט, אז דו קונסטלער פון „יעקב'ס חלום", פון „דבוק" אין פון אנדערע בערוהמטע „הבימה" = פארשטעלונגען, וועלען בערייטערען די יודישע ביהנע מיט נייע סטולזטישע אין דעקאראטי־ווע שעהנקייטען, מיט א נייעם דראמא־טישען פאטאס אין מיט א נייער סארט אנסאמבל־שפיל.

אבער נישט אזוי גרונג אין אנגעקו־מען דער „הבימה" אנצוגעהמען דעם דאזיגען בעשלוס. אויהר איבערגאנג פון חעברעאיש צו מאמע־לשון אין דער רע־זולטאט פון א לאנגער קייט פון פיזישע אין גייסטיגע ליידען. דאס אפרייסען זיך פון אויהר העברעאישער טראדיציע אין פאר די „הבימה"־קונסטלער" געווען א טופער געוואלד־רום. שווער נישט ווי דאס אפרייסען א גוף פון זיין נשמה.

נאך א טריאומף־רייזע איבער נאנץ אייראפא, נאך די אלע בעגייסטערטע מאנופעסטאציעס, וואס זיי האבען ארויסגערופען בייט פובליקום אין בייט דער קרוסיק אין יעדען ארט, וואו זיי זענען אויפגעטראטען, זענען די „הבימה"־קונסטלער אנגעקומען אין גיו־יארק.

געקומען מיט שטאלץ, מיט גאלדענע האפנונגען. געקומען קיין גיו־יארק, האב־בען זיי זיך מיט ברען און בפחון נענו־מען צו דער ארבייט צו שאפען דא א פערמאנענטען העברעאישען טעאטער. ווייל, וואו קען נאך זיין א מעהר בפסי־גער פלאץ פאר א העברעאישען קונסט־טעאטער. ווי דו גרעסטע און רייכסטע יודישע שטאט און דער וועלט, וועלכע האלט אויס אזוי פיל תלמוד־תורות און ישיבות און עברית בעברית שולעס?

אויף אזא שטארקען פונדאמענט—האב־בען זיי געקלערט — וועט זייער בנין זיין בעפעסטיגט און פערזיכערט. זיי זענען געווען אובערצייגט, אז זייער קאמף אין געגענדונג, זייער וואגלענוש האט א סוף, זייער ציל אין דערגרייכט. דא וועלען זיי פונאנדערשפרייטען זייערע פלוגלען און ווייזען דער וועלט, וואס יודען קענען אויפטון אויפ'ן געבוט פון טעאטער־קונסט.

• • •

וואס די „הבימה"־קונסטלער" האבען אין גיו־יארק געפונען און וואס זיי האב־בען דא אובערגעלעבט, אין א שאנד־פלעק אויף דער הוסטאריע פון די יודען אין גיו־יארק.

עס אין נישט געווען קיין נייעס פאר די „הבימה"־קונסטלער צו לעדען הונ־גער און פערפאלגונגען, צו ארבייטען בייט שפעט אין דער נאכט אויף זייערע ראלען, אין בייטאג נעהען קאסטיומען, מאהלען דעקאראציעס. צו ארבייט אין נויט זענען זיי געווען געוואוינט אין גערעכט.

אבער נוט צו דער מאדנער, מיטנער, אונבערגרייפלוכער גלייכגולטיגקייט, וואס גיו־יארק האט, נאך דער ערשטער כפאנמאנער בעגייסטערונג, צו זיי ארויסגעוויזען, פערגעסען צו ווערען. דאס אין פאר זיי געווען א נייעס, אומ־ערוכטע דערפאהרונג. עס האט זיי צע־מיטעלט, דענערוועט. אין פאר א צייט זענען זיי געווען אין געפאהר צו ווערען אינגעשלונגען פון דער גיו־יארקער אלטעגלייכגולטיגקייט.

זיי האבען זיך אבער געלאפט און צעמט. געקומען צו זיך. זיך געשטארקט אויבער זייער ענטוישונג, גובר געווען די בוטערגיש און זייער הארצען.

און ווידער אנגעהויבען ארבייטען מיט דעם כאראקטעריסטישען „הבימה"־ברען און „הבימה"־ענטוזיאזם.

כדי צו שאפען פאר זיך א פובלי־קום, האבען זיי געמוזט אומבייטען דעם וולכטיגסטען שטוין פון זייער פונדא־מענט. אנשטאט אין העברעאיש, וועלען זיי שפ'לען אין יודיש.

אבער דער זעלבער פייער, די זעלבע אויפמערקזאמקייט צו דעם קלענסטען זשעסט און צו דער דונסטער לוניע, וואס זיי האבען אפגעגעבען צו זייערע העברעאישע פארשטעלונגען, לעבען זיי ארייז אויך אין זייער ערשטער יודישער פארשטעלונג, „פרונצעשען טראגדאם".

באראוס גלאגלען אין דער רעזישאר פון דער פיעסע און דער בערוהמטער מאהלער באריס אנספעלד, וואס אר־בייט אפט פאר דער מעטראפאלוטאן אפערא האט געצייכענט די דעקאר־ציעס אין קאסטומען. די מוזיק פון פראנ. שוואדאון אין שפעס אינגעגאר־טיגעס. כ'איז א ווערטלאזער געדאנ־ק. א ווארציע פון ארגנטאלישע פאלקס־מאטיוון, וואס גוסען זיך וואנדערבאר צוזויף מיט דער לעגענדארישער האנד־לונג.

אונטער דער לייטונג פון דעם בע־רוהמטען אפאנישען טענצער און בא־לעט־מייסטער מיטשא־ווייטא, אין פאר־בערייטט געווען פאר דער „טראג־דאם" = פארשטעלונג, א פרעכטיג־טאנץ־באלעט.

די וולכטיגסטע ראלען אין דער פיע־סע זענען פערטיילט צווישען פאלגענדע מיטגלידער פון דער „הבימה": טו־ראנדאם — בת עמי, אדעלמא — מרים גאלדין, זעלומא — אהובה, סקירינא — שפרה בראקס, קאלאף — קיטאי, חרם און חם — בן ארי און בענא שנעדער, בראק — ראמבלים, אלטוזום — לע־מסער, און טאנצענדיגער פרוסמער — בנימין צמח.

—0—

ניו־יארקער מאהלער געהט אריבער צום יודענטום נאך 17 יאהר צוזאמענלעבען מיט זיין יודישער פרוי פון וואַרשא.

ניו־יארק (יט"א) דער מאלער בעמער וואלמער, וועלכער אין אלט 38 יאהר אין אויבערגעגאנגען צום יודענטום בעמער וואלמער שטאמט פון א פאמי־לישער משפחה אין קעלץ, אין מוט 17 יאהר צורוק האט בעמער וואלמער בע־זוכט מוט זיין פאטער וואַרשא און האט זיך דארט פערלובט אין א טאכטער פון א יודישען סוחר, וועלכע אין מוט אוהם אפגעפאהרען קיין אמעריקא, וואו זיי האבען החונה געהאט. קיינער פון בע־מער וואלמער'ס פרייגד האט נישט גע־וואוסט, אז ער אין נישט קיין יוד. בע־מער וואלמער האט צווי קינדער אין עלמער פון 14 אין 10 יאהר, וועלכע זענען ערצויגען אין יודישען גלויבען. אוצט אין ער אלין אויך געווארען א יוד.

דער בעגייטער „בר־כוכבא"

א געזונדע נשמה אין א געזונדען גוף.

ענדליך איז די שעג פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פונ'ם ערשטען יודישען טורן־ און ספארט־פעראיין אין לאדז — „בר כוכבא".

נישט איין יודיש הארץ איז, אין פער־לויף פון די לעצטע 15 יאהר, זייט דער פעראיין עקזיסטירט, ערפילט געווארען מיט שטאלץ, דערמאנענדיג דעם דאזיגען נאמען, דעם סימבאל פון יודישער העל־דישקייט.

עס זענען אפילו געווען צייטען, ווען די גאנצע לאדזער יודישע בעפעלקערונג האט געקוקט אויף דעם טורן־פעראיין „בר כוכבא", ווי אויף דעם איינציגען רעטער אין נויט. דאס איז געווען אין אנהויב מלחמה, יולי 1914, ווען די רו־סישע פאליציי איז אנטלאפען און פון דא און דארט האבען זיך שוין געלאזט הערען ידיעות וועגען יודישע פאנראמען פון פינסטערע עלעמענטען.

ס'איז געווען די אלגעמיינע שטימונג, אז מען מיז תכף שאפען א יודישע זעלבסטשוץ. אלע אויגען האבען זיך גע־ווענדעט צו דעם אין יענער צייט איינ־ציגען יודישען טורן־ און ספארט־פער־איין „בר־כוכבא", די איינציגע דיסציפלי־נירטע יודישע יוגענד אין דער יודישער גאס. צום גליק איז עס נישט געווען נוי־טיג. עס האט זיך באלד געשאפען, אונ־טער דער אנפיהרונג פון ה' גראהמאן, א מוסטערהאפטע מיליציע, צו וועלכער די יודען האבען באלד בעקומען דעם פולען צוטרוי.

אין נעווע־מבער 1914 האט דער ערשט פערשטארבענער צורר היהודים ניקאלייי ניקאלייעוויטש געוואלט ארויסטרייבען אין א שעהנעם העלען טאג אלע יודען פון לאדז, אזוי ווי ער האט דאס געטון אין סקערנעוויץ און אנדערע שטעט מיט דעם מאטיוו, אז יודען רייסען איבער די טעלעפאנען פונ'ם פראנט... און נאר א דאנק דער אפפערווילגקייט פונ'ם אוי־בענדערמאנטען פעראיין, וועלכער האט זיך ערקלערט גרייט ארויסצושטעלען עט־ליכע הונדערט מיטגלידער, צו היטען די טעלעפאנען פון לאדז אזש ביז קאלוש־קי בייטאג און ביינאכט אין די גרעסטע פרעסט, איז די דאזיגע גזרה צוריקגעצוי־גען געווארען. עס איז כדאי צו דער־מאנען, אז דער פעראיין האט אויך ער־צויגען א גאנצע פלעיאדע יודישע איינ־סטרוקטארען און מייסטערס, ווי למשל: פ. עגאל, זמידע, ווינגארטען און אנדערע מיט וועלכע דאס יודישע לאדז שטאל־צירט ביי יעדער געלעגענהייט.

מיר זעהען אבער לעצטענס, אז אין יעדען פעראיין זענען פערהאן א פאר געצעהלטע מענשען, אויף וועלכע עס ליגט די גאנצע ארבייט און וועלכע זע־נען די אזויגערופענע נשמה פונ'ם פער־איין. גאנץ אפט קומט צו א קריזיס אין דעם אדער יענעם פעראיין, אפילו ביז צו א ליקווידאציע, נישט חס ושלום, ווייל דער פעראיין איז נישט עקזיסטענץ־בע־רעכטיגט, נור פשוט, ווייל די פאר מענ־שען זענען זיך צענאנגען און עס איז נישטא ווער עס זאל איבערנעמען אויף זייער ארט די איניציאטיו.

אזא עהנליכען פאל האבען מיר אויך לעצטענס ביינגעוואוינט אין „בר־כוכבא". פון 1913 ביז 1924 האט דער פעראיין, מיט קלייניע אונטערברעכונגען, געמאכט כסדר פארשריט, מען האט איינגעקויפט טירן־מכשירים, מען האט איינגעקויפט כלים אויף אנ'ארקעסטער, וועלכע זענען ווערט א גרעסערע סומע, מען האט שוין אפילו געקויפט פאר 1500 דאלאר אנ'־איגענעם פלאץ אויף מאגיסטראצקא־גאס. נור אט האבען די פאר מענשען, וועל־כע זענען געשטאנען אין דער שפיץ, זיך אנגעהויבען צו צעפאלען. דער וו'־פרעזעס ה' גאמבינסקי איז מיט דער פאמיליע אוועקגעפאהרען קיין ארגענטי־נא. א צווייטער האט, צוליב זיין מאטער־יאלער לאגע, נישט געקענט זיך מעהר ווידמען דער ארבייט, ד"ר פריבולסקי האט זיך אנגעהויבען צו טיהלען שוואך, און דא איז געקומען זיין פלוצלינגער טויט.

אזוי האט דער פעראיין און מיט איהם צוזאמען דאס גאנצע יודישע טורן־ און ספארט־וועזען אין לאדז אנגעהויבען צו זינקען מטה מזה. אין יאהר 1927 האט נאך ד"ר פריבולסקי געוואלט ראטעווען די סיטואציע דורך א פעראייניגונג מיט א צווייטען פעראיין, אבער דאס האט זיך אויך נישט איינגעגעבען, אחי, אז עס איז געבליבען נור אין אויסווייג דעם פעראיין צו ליקווידירען. דאס וואלט גע־ווען א שאנדע פאר דער יודישער גע־זעלשאפט אין לאדז, דען מען דאר'ף נישט פערגעסען, אז דאס איז דער איינ־ציגער פלאץ, וואו די יודישע יוגענד, הויפטזאכליך פונ'ם מיטעל־קלאס, האט די מעגליכקייט זיך פיזיש צו ענטוויקלען.

צום גליק געפינט זיך אונ'ם ה' גראהמ, וועלכער האט די גאנצע צייט נישט ארויסגעלאזט די פאהן פון האנד, זעהענ־דיג, ביז וואס עס האלט, האט ער מיט אלע כחות גענומען זוכען נייע און ווע־קען די אלטע איניציאטארען פונ'ם פער־איין. אויף וויפיל דאס איז איהם געלונ־גען, קען מען נאך נישט זאגען. א פאקט איז, אז „בר־כוכבא" האט אנגעהויבען ווידער ארויסצוווייזען סמנים פון לעבען, עס ווילט זיך האפען, אז נאך אין פער־לויף פון היינטיגען יאהר וועט ער צו־ריקגעשטעלט ווערען אויף א געהעריגע מדרגה.

דאס לעצטע איז אפהענגיג הויפטזאכ־ליך פון דער יודישער בעפעלקערונג און פון דער יודישער יוגענד פון אונזער שטאט.

מיר צווייפלען נישט, אז די לייטער פון פעראיין וועלען געפינען די געהערי־גע פערשטענדניש סאר זייער ארבייט.

אברהם סא.

BIURO ORGANIZACYJNE i buchalteryjno-rewizyjne

S. Sandhausa

za przysiężonego rzeczoznawcy sądowego i rewidenta dla Spółdzielni z ramienia Rady Spółdz. Min. Skarbu

Kr. ków, ul. Szujskiego 1 tel. 47-04

Założenie księgowości według najnowszego systemu SANRECO (patent) własnego nakładu, dającego zawsze gotowy bilans i daty statystyczno-kalkulacyjne. Prospekty na żądanie. Druki własne.

ווען איהר געהט אריבער די גאס,

קוקט מיט אפענע אויגען: איהר קענט בלייבען אנ'איינגער קאלי־קע, אדער גאר געפינען דעם טויט.

היט זיך, מען זאל אייך נישט איבערפאהרען!

לאדזער כראניק.

נאכט-דיזשורען אין די אפטייקען.

הייגט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקן: וואיטשיצקי, נאביורקאווסקי 37; דאניע-לעצקי, פיעטריקאווער 127, אילניצקי און צימער, וואולטשאנסקא 37, לעינוויבער פרייהייטס-פלאץ 2, הארטמאן, מלינאר-סקא 1, קאהאנע, אלעקסאנדער 37.

בעריכטיגונג.

אין שייכות מיט דער נאטיץ וועגען רער פרוי ק. וועלכער איז געקומען צו קבורה ערשט אויפ'ן דריטען טאג, דער-זייסען מיר זיך פאלגענדעס:

קיין צוואה מיט די „דרי פונקטען" איז נישט געווען. די פערשטארבענע האט נאר געהאט פאר'ן טויט דעם וואונש, מען זאל זי קובר זיין ערשט אויפ'ן דריטען טאג און דורכפיהרען די „טהרה" בעי איהר אינדערהיים. וועגען טויט האט די פאמיליע געמעלדעט דעם ראבינאט גלייך אין ערשטען טאג. קיין שום מע-דיצינישע אונטערזוכונגען פונ'ם מת דורך דאקטוירים זענען נישט פארגעקומען.

אראפגעפאלען פון טראמוויי.

(§) אויף עק פיעטריקאווער און טשער-וואנא איז נעכטען ארויסגעפאלען פון טראמוויי דער 18 יעהריגער מיכאל יאש-קיעוויטש און בעקומען א מוח-ערשיטע-רונג. אין א שווערען צושטאנד איז ער אנגעסיהרט געווארען אין שפיטאל.

א צוגאב-אויסמעסטונג פון אומזאץ-שטייער

גרויסע געפאהר פאר אלע סוחרים און האנדווערקער.

לויט'ן ארט. 84 פון געזעץ וועגען אומזאץ-שטייער, לויט וועלכען די שטייער-מאכט האט דאס רעכט דורכצופיהרען א צוגאב-אויסמעסטונג פון אומזאץ-שטייער. אזעלכע אויסמעסטונגען קאנען געשעהען אין צוויי פאלען: 1) אויב די ערשטע אויסמעסטונג און די אפעלאציע-פראצע-דור זענען געווארען פערענדיגט אין שפע-טער האט זיך ארויסגעוויזען, אז מען האט צו וועניג בעשטייערט דעם שטייער-צאהלער און 2) אויב מען האט אין גאנצען דעם שטייער נישט אויסגעמאס-טען און מען האט זיך שפעטער געכאפט אז עס איז פארגעקומען א טעות.

אין משך פון 5 יאהר האט די שטייער-מאכט דאס רעכט אויסצומעסטען דעם שטייער פאר די פריהערדיגע יאהרען, לויט דעם ארט. 84.

ווי מיר ווערען געוואהר האט די פי-נאנץ-מאכט מוריע געווען די אונטערלי-גענדע ארגאנען איבערהויפט די שטייער-אמטען וועגען די קאנקרעטע פאלען אין וועלכע מען קאן נאכמאל בעשטייערען דעם שטייער-צאהלער פאר די פריהער-דיגע יאהרען. אזעלכע פאלען זענען פאלגענדע: 1) אויב לויט פריוואטע ידיעות, מסירה, אדער אפיציעלע ידיעות וועט זיך ארויסווייזען, אז דער שטייער-צאהלער האט געמאכט אזעלכע טראנ-זאקציעס, וועלכע זענען פריהער נישט בעוואוסט געווען דער שטייער-מאכט, 2) אויב די צאהל מאשינען און מכשירים זענען געווען גרעסער ווי דאס איז אין פראטאקאל אנגעגעבען געווארען, 3) אויב דער אונטערגעמער האט בעשעסטיגט מעהר ארבייטער, ווי די שטייער-מאכט האט געוואוסט, 4) אויב די סארטן אדער די צאהל סחורות האבען נישט ענט-שפראכען די פריהערדיגע ידיעות.

אין פאל ווען עס ווערען געפיהרט האנדעלס-ביכער זענען די קאנקרעטע פאלען, צוליב וועלכע מ'דארף צוציהען צו צוגאב-בעשטייערען—פאלגענדעס: 1) אויב בעם רעווידירען די ביכער וועט זיך ארויסווייזען, אז די פריהערדיגע ביכער זענען געווען פאלש געפיהרט, 2) אויב עס וועט זיך ארויסווייזען, אז נישט אלע אפצראציעס זענען איינגע-שריבען געווארען אין די ביכער.

אין משך פון 14 טעג פון דעם מא-מענט, ווען עס ווערט צוגעשיקט דער נייער נאקאז, דארף בעצאהלט ווערען דער סכום. אין דעם רעקורס האט דער שטייער-צאהלער דאס רעכט נאר אויפ-ווייזען די ריכטיגקייט פון פריהערדיגען בעשטייערן.

דרייסטער איינבروך

אויף כרעפזשינסקא-גאס.

(§) געלטען בענאכט און אויסנע-פוהרט געווארען א דרייסטער איינבروך אין דער וואוינונג פון אינגעם פון די לאקאטארען פון הויז אויף כרעבזשינ-סקא גאס. די גנבים האבען מיט דער הילף פון שטרונק, וואס זיי האבען פער-ווארפען אויפ'ן באלקאן פון ערשטען שטאק זיך ארייגעקרוגען אין דער וואוינונג פון פעליוקס ווענגראווסקי, בעת ווענגראווסקי און זיין פאמיליע זענען געווען פערזונקען אין טיפען שלאף. די גנבים האבען דארט אינגעשטעלט גע-בעל-הביית'ס ווייב און בייזיך אין דער היים אין האבען צוגענומען חפצים אין צוהזונג אין ווערט פון 8.000 זל. אין זענען ענטקומען. פאלוצין זולט די גנבים

קליינער פעליעטאן

א געניאלער פראיעקט

דער פעלקער-ליגע-ראט בעשעפטיגט זיך איצט מיט א פראיעקט, צו פערלענ-גערען דעם קאלענדער מיט א חדש. ד.ה. אז א יאהר זאל האבען דרייצעהן חדשים.

באמת א געניאלער פראיעקט. א פנים, דער פעלקער-ליגע-ראט האט זיך גענו-מען צו „פראקטישע" ארבייט. ווי לאנג איז דער שיעור זיך צו פערנעמען מיט נעכטיגע טעג, מיט ענטוואפנונגען, מיט ארבייטראזשען, מיט אויסגלייכונגען, און מיט אנדערע נארישקייטען. ווי לאנג איז דער שיעור זיך צו פערנעמען מיט דאנ-ציגער פאסט-קעסטלעך און צו היטען וואלדעמאראס'ן. איז דאס אנ'עסק פארן פעלקער-ליגע-ראט, זיך ארייננצומישען אין אזעלכע צוויי „גרויס-מעכטער" ווי בא-ליוויען מיט פאראגוואי „באוויזן" זיך... ווי לאנג איז דער שיעור זיך צו פער-נעמען מיט „נארישקייטען". דאכט זיך אזעלכע נאונים ווי: דער ענגלישער אוי-סערען-מיניסטער טשעמבערלען. דער פראנצויזישער אויסערען-מיניסטער בריאן דער דייטשער אויסערן-מיניסטער שטרע-זעמאן. און ואחרון אחרון חביב—אונזער זאלעסקי! פון אזעלכע קארטען-קעפ קען מען פערלאנגען, אז זיי זאלען זיך א חוץ מיט גרעניצען — אויך פערנעמען מיט פראקטישע ארבייט...

איצט. ווי מיר זעהען, האט זיך טאק' דער פעלקער-ליגע-ראט ארומגעזעהען, אז ס'איז שוין די העכסטע צייט איבער צוגעהען פון ווערטער צו מעשים, און אט איז ער, דער ראט טאקי איבערגע-גאנגען צו „מעשים". פערלענגערען דעם קאלענדער מיט א חדש, אז א יאהר זאל האבען דרייצעהן חדשים. אט דאס איז טאקי אנ'ענין, דערמיט איז דער פעלקער-ליגע-ראט אויסען אין א געוויסער מאס צו העלפען די ליידענדע מענשהייט.

קורץ כל, וועלען פון דרייצעהנטען חדש געניסען אונזערע סוחרים. שטאסס צוועלף חדשים'דיגע וועקסלען וועלען אונזערע סוחרים קענען אויסשטעלען גאנ-צע דרייצעהן חדשים, און א פראטעסט וועט ערשט קומען אויפ'ן פערצעהנטען חדש...

די דעפיוטאטען, ראטמאנער, און דא-זאמעס וועלען צו בעקומען צו יעדען יאהר א חדש. און אין משך פון קאדענץ, וועט מען זיצען נאך א האלב יאהר אויף דעם בענקעל...

לאקאטארען וועלען געווינען צו יעדען קווארטאל דירה-געלד — א גאנצע וואך.

שטייער-צאהלער וועט מען מאכען לי-ציטאציעס נישט פאר צוועלף חדשים, נאר פאר דרייצעהן חדשים.

דערהויפט וועלען פון דעם דרייצעה-טען חודש געוואונען די פרויען און מיידלעך. די „יעהרלעך" וועלען שוין נישט אזוי פליהען. די יאהרען. דער גרעסטער שונא פון דעם ווייבליכען גע-שלעכט וועלען געהען אביסעלע פאזאל, יער ווי ביז אהער. שטעלט אויך פאר, אז א צוואנציג יעהריגע ראזי לחיפה'דיגע „פאנינקע" וועט נאך זיין „נאשטש"...

אויך פאר אונזערע בחורים וועט דער דרייצעהנטער חודש זיין ז גרויסער פליס: דעם חתן-בחור וועט צוקומען א גאנצער חודש צו דערהיין מיט'ן כרי...

אפילו אונזערע בעאמטע און אנגעש-טעלטע וועלען אויך האבען עפעס צו טון: זיי וועלען — דערפען קומען פאר דער פערצענטע פענסיע...

שנדליך, איז דער פעלקער-ליגע-ראט צוגעגרעטען צו „פראקטישע" מעשים. צו וואס פטר'ן צייט מיט נעכטיגע טעג אז מ'קען עפעס טון פאר דער „לידענ-דער מענשהייט"!...

אב-נעק.

ZEGAREK
ZENITH
TO SZCZYT PRECYZJI

די ארבייטס-געריכטען האבען שוין אנגעהויבען צו פונקציאנירען

די ערשטע פראצעסען, וואס זענען איינגעפלאכען,—צוויי פאביאניצער גרעסטע פירמעס אנגעקלאגט געווארען דורך די ארבייטער. — טעקסטיל-קלאסען-פערבאנד אנגאזשירט א ספעציעלען אדוואקאט פאר'ן ארבייטס-געריכט.

(פ) אין די ערשטע דריי טעג פון דער עגזיסטענץ פון ארבייטס-געריכט אין לאדז זענען אין קאנצעלאריע פון געריכט איינ-געפלאסען זעהר פיל ביטעס צו בעטראכ-טען סכסוכים צווישען ארבייטס-נעבער און ארבייטס-נעמער. די דאזיגע סכסוכים זענען בעזוגדערס פארגעקומען אין דער קלייד-אינדוסטריע.

* * *

(§) אין קרושע און ענדער'ס פאברוק און פאביאניץ האט די וואך דער די-רעקטאר געמאלדן, אז אנשטאט 8 שעה ארבייט וועלען די שפינער דארפען אר-בייטען מיט 1 שעה מעהר. די ארבי-טער זייען דערויף נישט אינגעגאנגען. דעם זעלבען טאג נאך דער ארבייט, בעת די ארבייטער האבען געוואלט אהיים-געהן האבען זיי געפונען דאס פאברוקס טויער געשלאסען. זיי זענען דעריבער געווען געצוואונגען אפצושטעהן א גאנ-צע שעה אונטער'ן פרייען הימעל. וועגען דעם ענין און געמאלדען געווארען דעם ארבייטס-אינספעקטאר, וואס פערקלאגט די פירמע און ארבייטס-געריכט. דעם-גלייכען האט דער ארבייטס-אינספעק-טאר אנגעגעבען און ארבייטס-געריכט א צווייטע פאביאניצער פירמע „דאב-זשינסקי" פאר נישט אויסצאהלען די ארבייטער פאר אובערשעה'ן.

* * *

(§) די דרוקערעי-ארבייטער פון בו-קעטס פאברוק זענען לעצטענס צוגע-שטאנען צום קלאסען-פערען און שיפט דערמיט האט דער מייסטער פון דער פאברוק אין פערשטענדיגונג מיט דער פירמע בעזיטמונג פון דער ארבייט די ארבאנזונדערטע ארבייטער. דער קלא-סען-פערען האט וועגען דעם ענין אונ-טערזוכונגס בעם ארבייטס-אינספעק-טאר, וואס האט איינגעפלעכט א פרא-טאקאל און דער ענין און ארבייטער און ארבייטס-געריכט.

* * *

(§) אין שייכות דערמיט, וואס עס האט אנגעהויבען צו פונקציאנירען דאס ארבייטס-געריכט, האט דער טעקסטיל-קלאסען-פערען אין לאדז בעשלאסן צו אנגעשטעלטע אנ'ארדואקאט אלס אנגע-שטעלטען פון קלאסען-פערבאנד, כדי ער זאל אלס אזעלכער קענען אין ארבייטס-געריכט פערטרעטען די אינטע-רעסען פון די ארבייטער. ווי בעקאנט, וועלען אין ארבייטס-געריכט קיין ערוואכסענע הויפטזאכען נישט קענען ארויסטרעטען אין אנגעגעגע אר-וואקאטען אלס פערטרעטער פון די צדדים. ארדואקאטען אנגעשטעלטע דא געגען וועלען די פונקציע יא קענען אויספיהרען.

אלס אנגעשטעלטער פון קלאסען-פערען זאל אנגאזשירט ווערען דער פעפעס'ישער ראטמ. ארו. הארטמאן, א יוד.

א שרפה אין א קינדער-אכראנקע.

(:) געלטען 10 פריה האט אין דער אכראנקע אויף דרעזנאווסקא 72 אויס-געבראכען א שרפה. דאס פייער האט זיך זעהר גיך פערשפרייט אין ארויס-גע-רופען א גרויסע פאניק צווישען די קינ-דער, וואס האבען אנגעהויבען שפרינ-גען דורך דן פענסטער. די קינדער זענען דורך די ערצוהערונגס ארויסגעפיהרט גע-וואָרען פון בעדראהטען ארט און ס'זע-גען היכיף ארויסגערופען געווארען די פייערלעשער, וואס זענען צוגעטרעטן צו לעשען דאס פייער. אין דעם רעקורס האט דער ריכטער אנגעגעבען אז אנגעשטעלטע אנ'ארדואקאט אלס אנגע-שטעלטען פון קלאסען-פערבאנד, כדי ער זאל אלס אזעלכער קענען אין ארבייטס-געריכט פערטרעטען די אינטע-רעסען פון די ארבייטער. ווי בעקאנט, וועלען אין ארבייטס-געריכט קיין ערוואכסענע הויפטזאכען נישט ארויסטרעטען אין אנגעגעגע אר-וואקאטען אלס פערטרעטער פון די צדדים. ארדואקאטען אנגעשטעלטע דא-גען וועלען די פונקציע יא קענען אויספיהרען.

אלס אנגעשטעלטער פון קלאסען-פערען זאל אנגאזשירט ווערען דער פעפעס'ישער ראטמ. הארטמאן, א יוד.

דער פעלקער-ליגע-ראט בעשעפטיגט זיך איצט מיט א פראיעקט, צו פערלענגערן דעם קאלענדער מיט א חדש. ד.ה. אז א יאהר זאל האבען דרייצעהן חדשים.

באמת א געניאלער פראיעקט. א פנים, דער פעלקער-ליגע-ראט האט זיך גענו-מען צו „פראקטישע" ארבייט. ווי לאנג איז דער שיעור זיך צו פערנעמען מיט נעכטיגע טעג, מיט ענטוואפנונגען, מיט ארבייטראזשען, מיט אויסגלייכונגען, און מיט אנדערע נארישקייטען. ווי לאנג איז דער שיעור זיך צו פערנעמען מיט דאנ-ציגער פאסט-קעסטלעך און צו היטען וואלדעמאראס'ן. איז דאס אנ'עסק פארן פעלקער-ליגע-ראט, זיך ארייננצומישען אין אזעלכע צוויי „גרויס-מעכטער" ווי בא-ליוויען מיט פאראגוואי „באוויזן" זיך... ווי לאנג איז דער שיעור זיך צו פער-נעמען מיט „נארישקייטען". דאכט זיך אזעלכע נאונים ווי: דער ענגלישער אוי-סערען-מיניסטער טשעמבערלען. דער פראנצויזישער אויסערען-מיניסטער בריאן דער דייטשער אויסערן-מיניסטער שטרע-זעמאן. און ואחרון אחרון חביב—אונזער זאלעסקי! פון אזעלכע קארטען-קעפ קען מען פערלאנגען, אז זיי זאלען זיך א חוץ מיט גרעניצען — אויך פערנעמען מיט פראקטישע ארבייט...

איצט. ווי מיר זעהען, האט זיך טאק' דער פעלקער-ליגע-ראט ארומגעזעהען, אז ס'איז שוין די העכסטע צייט איבער צוגעהען פון ווערטער צו מעשים, און אט איז ער, דער ראט טאקי איבערגע-גאנגען צו „מעשים". פערלענגערען דעם קאלענדער מיט א חדש, אז א יאהר זאל האבען דרייצעהן חדשים. אט דאס איז טאקי אנ'ענין, דערמיט איז דער פעלקער-ליגע-ראט אויסען אין א געוויסער מאס צו העלפען די ליידענדע מענשהייט.

קורץ כל, וועלען פון דרייצענטען חדש געניסען אונזערע סוחרים. שטאסס צוועלף חדשים'דיגע וועקסלען וועלען אונזערע סוחרים קענען אויסשטעלען גאנ-צע דרייצעהן חדשים, און א פראטעסט וועט ערשט קומען אויפ'ן פערצעהנטען חדש...

די דעפיוטאטען, ראטמאנער, און דא-זאמעס וועלען צו בעקומען צו יעדען יאהר א חדש. און אין משך פון קאדענץ, וועט מען זיצען נאך א האלב יאהר אויף דעם בענקעל...

לאקאטארען וועלען געווינען צו יעדען קווארטאל דירה-געלד — א גאנצע וואך.

שטייער-צאהלער וועט מען מאכען לי-ציטאציעס נישט פאר צוועלף חדשים, נאר פאר דרייצעהן חדשים.

דערהויפט וועלען פון דעם דרייצעה-טען חודש געוואונען די פרויען און מיידלעך. די „יעהרלעך" וועלען שוין נישט אזוי פליהען. די יאהרען. דער גרעסטער שונא פון דעם ווייבליכען גע-שלעכט וועלען געהען אביסעלע פאזאל, יער ווי ביז אהער. שטעלט אויך פאר, אז א צוואנציג יעהריגע ראזי לחיפה'דיגע „פאנינקע" וועט נאך זיין „נאשטש"...

אויך פאר אונזערע בחורים וועט דער דרייצעהנטער חודש זיין ז גרויסער פליס: דעם חתן-בחור וועט צוקומען א גאנצער חודש צו דערהיין מיט'ן כרי...

אפילו אונזערע בעאמטע און אנגעש-טעלטע וועלען אויך האבען עפעס צו טון: זיי וועלען — דערפען קומען פאר דער פערצענטע פענסיע...

שנדליך, איז דער פעלקער-ליגע-ראט צוגעגרעטען צו „פראקטישע" מעשים. צו וואס פטר'ן צייט מיט נעכטיגע טעג אז מ'קען עפעס טון פאר דער „לידענ-דער מענשהייט"!...

אב-נעק.

א בעגעגעניש מיט יאקאב וואסערמאן

שרייבט א בוך וועגען קאלומבוס'ען.—קאלומבוס איז נישט געווען קיין יוד.

אויף זיין בוך „די געשיכטע פון דער יונגער רענאסאנס פיקס" האב איך זיך אויסגעלערנט דייטש. דאס איז געווען מיט א סך יאהרען צוריק. איך בין דאמאלס געווען א נאנץ יונגער בחור, נאר-וואס פערענדיגט מיין שטודיום און בעטערבורג. איך בין געקומען קיין דייטשלאנד. אין קענינגזבערג דייטש „מעא-רעטיש", בין איך געווען שטום, ווי א קרוטיקער נאך דעם צווייטען אקט פון א נייער פיעסע.

מיר האט דאן מיר אנ'עצה געגעבען:

— לייענט, לייענט דייטש, מאכט נישט אויס קוואס, אבי לייענט. איהר טוהט זיך צוגעוואוינען צו דער שפראך.

און איך האב אנגעהויבען צו לייענען „עס מאכט נושט אויס וואס". צופע-ליג איז עס געווען דער ראמאן פון יעקב וואסערמאן — און איך בין צופרידען, וואס דוקא דאס איז עס מאקע געווען.

דער ראזיגער ראמאן האט מיט א יאהר פונה-און-דרייסיג צוריק געמאכט אנ'אבאלע און נאנץ דייטשלאנד. א בוך, וואס האט געשטורעמט. די יוגענט פון דייטשלאנד און עסטרייך איז געווען בעגייסטערט. רענאסא פיקס, די העלדין פון דעם ראמאן, איז געווארען כמעט א סימבאל מען האט אין אזהר דער-שען דעם נייעם טיפ פון א פרוי. זי איז געווען די פאהן, אונטער וועלכער מען האט זיך געזאמלט, ארער געוואלט גע-טען. צו „עמפען". דעכאלס האט מען יאר איבערהויפט געקעמפט און פאלי-טיק. און סאציאלען לעבען. און דער סוגסט. אזא צייט איז דאס געווען. יע-דער איינצינער דור האט אזא בוך, וואו דער העלד, די העלדין, שפיגעלט אפ די אידעאלען און די חלומות פון דער צייט. אזוי איז געווען מיט שפילהאגענס ראָ-מאנען, אזוי איז געווען מיט טורגע-ניעיו'ס בוכער און רוסלאנד, ארער מיט דעם בוך „סאנין" פון דעם פערשטאָר-בענעם שרייבער מיכאאיל ארציבאשעוו. פערשטעהט זיך, איך וויל דאָ נישט פערגלייכען רענאסא פיקס ארער טור-גענעוו'ס באזאראוו מיט סאנין. איך רעד נאר פון דער גרויסער ווירקונג, וואס אזעלכע בוכער רופען ארויס.

עס איז שטענדיג געווען מיין גרויס פערלאנג און בערערפעניש זיך צו בע-גענען מיט דעם מחבר. אבער איך וויים נישט כאראוואס עס איז נישט געקומען צו דעם. נאר דאס-מאל מיט א פאר מאנאטען צוריק איז מיר געלונגען עס-לוכע מאל זיך צו מרעפען און צו רעדען מיט יאקאב וואסערמאן.

זיינע שווארצע, יורישע קלוגע, ערנ-סטע אויגען בלושטשען שוין פון ווייטען. איהר קאנט נישט גלייכגילטיג פערבייגע-הען. איהר מוזט זיך נאכפרעגען:

— ווער איז ער?

אזוי האט מען מיר געפרעגט, און יעדעס מאל, ווען איך האב געגענטפערט און אויסגערעדט זיין נאמען, האב איך געהערט:

— א!

אויף זיין בוך „די געשיכטע פון דער יונגער רענאסא פיקס" האב איך זיך אויסגעלערנט דייטש. דאס איז געווען מיט א סך יאהרען צוריק. איך בין דאמאלס געווען א נאנץ יונגער בחור, נאר-וואס פערענדיגט מיין שטודיום און בעטערבורג. איך בין געקומען קיין דייטשלאנד. אין קענינגזבערג דייטש „מעא-רעטיש", בין איך געווען שטום, ווי א קרוטיקער נאך דעם צווייטען אקט פון א נייער פיעסע.

מיר האט דאן מיר אנ'עצה געגעבען:

— לייענט, לייענט דייטש, מאכט נישט אויס קוואס, אבי לייענט. איהר טוהט זיך צוגעוואוינען צו דער שפראך.

און איך האב אנגעהויבען צו לייענען „עס מאכט נושט אויס וואס". צופע-ליג איז עס געווען דער ראמאן פון יעקב וואסערמאן — און איך בין צופרידען, וואס דוקא דאס איז עס מאקע געווען.

דער ראזיגער ראמאן האט מיט א יאהר פונה-און-דרייסיג צוריק געמאכט אנ'אבאלע און נאנץ דייטשלאנד. א בוך, וואס האט געשטורעמט. די יוגענט פון דייטשלאנד און עסטרייך איז געווען בעגייסטערט. רענאסא פיקס, די העלדין פון דעם ראמאן, איז געווארען כמעט א סימבאל מען האט אין אזהר דער-שען דעם נייעם טיפ פון א פרוי. זי איז געווען די פאהן, אונטער וועלכער מען האט זיך געזאמלט, ארער געוואלט גע-טען. צו „עמפען". דעכאלס האט מען יאר איבערהויפט געקעמפט און פאלי-טיק. און סאציאלען לעבען. און דער סוגסט. אזא צייט איז דאס געווען. יע-דער איינצינער דור האט אזא בוך, וואו דער העלד, די העלדין, שפיגעלט אפ די אידעאלען און די חלומות פון דער צייט. אזוי איז געווען מיט שפילהאגענס ראָ-מאנען, אזוי איז געווען מיט טורגע-ניעיו'ס בוכער און רוסלאנד, ארער מיט דעם בוך „סאנין" פון דעם פערשטאָר-בענעם שרייבער מיכאאיל ארציבאשעוו. פערשטעהט זיך, איך וויל דאָ נישט פערגלייכען רענאסא פיקס ארער טור-גענעוו'ס באזאראוו מיט סאנין. איך רעד נאר פון דער גרויסער ווירקונג, וואס אזעלכע בוכער רופען ארויס.

עס איז שטענדיג געווען מיין גרויס פערלאנג און בערערפעניש זיך צו בע-גענען מיט דעם מחבר. אבער איך וויים נישט כאראוואס עס איז נישט געקומען צו דעם. נאר דאס-מאל מיט א פאר מאנאטען צוריק איז מיר געלונגען עס-לוכע מאל זיך צו מרעפען און צו רעדען מיט יאקאב וואסערמאן.

זיינע שווארצע, יורישע קלוגע, ערנ-סטע אויגען בלושטשען שוין פון ווייטען. איהר קאנט נישט גלייכגילטיג פערבייגע-הען. איהר מוזט זיך נאכפרעגען:

— ווער איז ער?

אזוי האט מען מיר געפרעגט, און יעדעס מאל, ווען איך האב געגענטפערט און אויסגערעדט זיין נאמען, האב איך געהערט:

— א!

מיט

פרויען-לאווניקעס

וועלען נישט זיין איז די ארבייטס-געריכטען.

(§) מיט עטלעכע טעג צורוק האָבען מיר געמאלדען, אז דאָס ארבייטס-מוזעום האָט בדעה צו שטרייכען פון די קאנדידאטען • לוסטעס און די צו־בייטס-געריכטען די פרויען-לאוונוקעס. דאָס ארבייטס • מוזעום האָט אָבער צום סוף די דאָזיגע קאנדידאטען • לוסטעס יא בעשטעטיגט. דאגעגען זע־נען אלע פרויען-לאוונוקעס געשטראָכען געוואָרען און די קאנדידאטען-לוסטעס דורכ'ן יוסטיץ-מיניסטעריום. דאָס זאָל זיין געטון געוואָרען צוליב רעגיס־צופיעלע טעמים.

„משה יורד" גענאַרט אויס גרויסע נדבות פאַר זיין „אפגעקומענער פאַמיליע.

(§) זיין א געוויסער צעט דרעהם זור און אונזער שטאָט ארום א פונגער שווינדלער, וואָס גוט זור אָן אלס פלומר'שט א אָפּגעקומענער כ'חר, וואָס איז רואונגרט געוואָרען פון די צו גרי־טע שטעדער. ער פלעגט ארומגעהן אי־בער די געוועלבער און אויסרעדצע־לען זיין בומערע דאָליע, אז אָט איז ער אמאָל געווען א ריצלער כ'חר אין איטע יין ע. נעבעך נעיי אויף בעט ער־ברוים אוי ארום האָט ער פון די סוחרים, וואָס זענען גערוהרט געוואָרען פון זיין לעבענס-געשיכטע, ארויסגעשלעפט א שפאר בוסעל געלד, פאָלוצוי האָט זיך אָבער דערוואוסט דערפון און זאָלט דעם „יורד".

קאמף געגען בעטלעריי

הויבט היינט אָן די פאליציי.

(ו) היינט מרעמען צו אלע קאָמי־סאריאטען צום קאמף געגען בעטלעריי אויף די לאַדזער גאסען. די בעטלער וועל־לען פערהאלטען ווערען דורך דער פאָ־לוצייי און די אונפעהונג צו ישרער אר־בייט וועלען אָפּגעשוקט ווערען און שטאָ־מושע פשוטילעס. די פעהונג צו דער ארבייט וועלען געשיקט ווערען און שטאָ־מ'שע ארבייטס-הייזער, אלע אנדערע פערזאָגען וועלען פאר בעטלען בע־שטראָפט ווערען.

המון פון דער אונטערוועלט

וואַרפט זיך אפשלאגען זייערע חברים

פון די הענט פון דער פאליציי

(§) עהערגעלטען אוועגד האָבען צוויי אונגעם פון די פאָליציאנטען און קאָפּ פאָליציאנטען פערהאלטען די צוויי. ברו־דער פערדעלטונג פארשוינען, יאן און וולאדיסלאו וואשונסקי, וואָס זענען בע־קאנט דער פאָליצי אלס אוטאָמוביל־גנבים. אויפ'ן וועג האָט אונגער פון די ברודער א זעץ געטון מיט דער פון־טאָ דאָס ראציאָנעלסטע מומעל, אז ס'זאָלען נישט קאָמפּראָמיטירט ווערען אלע סוח־רים, אז מ'זאָל קענען אונטערשוידען דעם כלל פון עהרלעכע סוחרים פון די אונגעלעגע נישט עהרלעכע. אדרבה, גוט איהר ה' אונער עפעס אנ'אנדערע עצה? זאָגט־זשע וו אזוי זאָל מען זיך אויס־הויבען פון די פארשוינען, וואָס נעמען פעקלער און פערקויפען זיי באלד פאר א העלפט געלד, ווייל זיי קאָסט עס גאר־נישט?

אוראי זענט איהר גערעכט, אז „מען דארף אויפהויבען א קאמף געגען די וויל דע מעשים". אָבער נישט די מעשים פון פערעפענטלעכען לוסטעס פון די, וואָס וויל'ען נישט רעגולירען זייערע חובות און ווילען אפילו קיין גוט ווארט נישט זאָגען, נאר מאַכ'ן געגען די „סוחרים", וואָס בעגעהן אזעלכע ווילדע מעשים, ווי נישט בעצאָהלען פאר סחורה. לויטער פערמעהרען זיך לעצטענס אזעלכע ווילדע מעשים. מיר האָפען, אז די געזעל־שאפט וועט אונז מאַכ'ן צוהעלפען צו בעקעמפען די דאָזיגע געפעהרלעכע ער־שיינונג, וואָס האָט זיך ארייننגעלאָפט ווי א מנגה און סוחרים און דערמיט וועט אויסגעמיטען ווערען אנצעווענדען אזעלכע מיטלען, ווי „פערעפענטלעכען לוסטעס פון נישט רעיעלע סוחרים", וועלכע זענען אונז צאוודער און מיר מוזען עס נאר כדי צו ראַטעווען דעם כבוד און די אונטערעסען פון סוחרים.

די פערוואלטונג פון וועש און פרו־קאָמאישען־סעקציע בעים עצטרא־לען סוחרים אין פאַבריקאַנטען־פערבאנד, פעטריקאָווער 10.

4:21

נישט „מאראליש לינטש-געריכט", נאר זעלבסט-שוץ!

(צו דער אויפמערקזאמקייט פון יודישען סוחר'טום).

און „נייעס פאָלקסבלאט" פון פרע־מאָן, דעם 18. יאנואר, ה. י. האָט ה' י. אונער אָפּגעדרוקט א לענגערן ארטיקעל אונטער א שרעגנדיג קעפּעל „דאָס מאָ־ראלישע לונטש-געריכט". און דאָזיגען ארטיקעל טרעט דער מחבר שארף ארויס געגען דער „לוסטע פון נישט רע־יעלע סוחרים", וועלכע און פערעפנט־ליכט געוואָרען און „לאָדזער טאָגע־בלאט" אלס א ג אנ נ ס פון דער וועש און מרוקאָמאישען סעקציע בעים צענטראלען סוחרים-פעראיין. מיר האָבען נישט בדעה זיך ארייننצולאָזען אין א פאָלע־מיק מיט'ן ה' אונער. ער קען זיין א גאנץ גוטער שווגרעלוסט, און נישט האָבען קיין אהנונג און סוחרישע אנגע־לעגענהייט. און אויב מיר געפינען פאר נויטיג צו געבען אנ'עפענטלעכע אויפ־קלערונג פארוואס מיר האָבען פער־עפענטלעכט די „לוסטע פון גוט רעיעלע סוחרים", און עס דערפאר, ווייל מיר ווילען ארויסנעמען דעם „שאנד-פלעק", וועלכען ה' אונער האָט געוועלען אויף דער סעקציע פון וועש און מרוקאָמא־ישען בראנזשע און אויפ'ן גאנצען צענ־טראלען סוחרים-פעראיין. קורץ א פאר פעסטשטעלונגען:

1. אין דער רשימה פון די „נישט רע־יעלע סוחרים" געפינען זיך יודען קרוסטען. מיר מאַכען דערבי — און אזוי מיט מען האנדלען — נישט קיין שום אונטערשיד, צו וועלכער נאציאָנא־ליטעט א סוחר געהער. פאר אונז עקזי־סטירען סוחרים, שהרלעכע מענשען, און אזעלכע מענשען דעם נאָ־אזעלכע, וואָס ווילען אויסנוצען דעם נאָ־מען פון סוחרים, געמענדיג פעקלעך מוט דער כונה נישט צו בעצאָהלען פאר זיי.

2. אין דער רשימה פון „נישט רעיעלע סוחרים" האָבען מיר ארייننגעשטעלט נאר אזעלכע פערזאָנען, וועלכע זענען דורך אונז מעהרערע מאָל אויפגעפאָ־דערט געוואָרען צו רעגולירען זייערע חובות, און זיי האָבען אפילו נישט בע־ווילינט אונז צו ענטפערען.

3. נישט דער צענטראלער סוחרים־פעראיין און נישט די בעזונדערע סעק־ציעס בעים פעראיין האָבען אויסגעשראלט דאָס מומעל פון פערעפענטלעכען אזעל־לע לוסטעס. דאָס איז אנ'אנגענומענער מומעל און אלע סוחרים-קרויזען און אין די בענק. מיר האלטען, אז דאָס איז מא־מו „דאָס ראציאָנעלסטע סאנגרונגס-מו־מעל, כדי צו בעשוצען דעם כבוד און די אונטערעסען פון יודישען סוחרטום". דאָס בעוואָרענט אונז פון פערשוידענע שווינדלער, וועלכע נישטען פעקלעך שטעלען דערנאָך אויס א פיינ זייערע בעלי-חובות. דאָס בעוואָרענט אונז, אז מיר אלען, רעיעלע סוחרים זאָלען נישט נעשטעלט ווערען אויף אזא לוסטע. האָ־בען מיר נישט געהאט קיין פערענונג, און זאָגען מיר נישט געווען ארגאנזירט, און מאַכ'ן דער כבוד פון סוחרטום געווען און געפאהר. זענען אָפּטמאל עהרלעכע סוח־רים אונטערגעגאנגען, זיי האָבען פער־לוירען זייער נוטען נאָמען און זייער עקזיסטענץ צוליב פערשוידענע שווינד־לער, וועלכע האָבען בעי זיי צוגענומען זייער בוסעל סחורה און זיי געבראָכען צו ראינען. א דאנק דעם פערענונג און אונז געלונגען מוזלוויז אויסצוהויבען זור פאר די דאָזיגע פלעק מ'לומ'רשע סוחרים. אויב אונער פאלט ארען, וועסען דער־פון באלד אלע אנדערע סוחרים און מ'גוט נישט מעהר אזעלכע פארשוינען קיין סחורה. יא, ה' אונער, דאָס און דאָס ראציאָנעלסטע מומעל, אז מ'זאָלען לוסטעס פון פרע־מאָן, דעם 18. יאנואר, ה. י. האָט ה' י. אונער אָפּגעדרוקט א לענגערן ארטיקעל אונטער א שרעגנדיג קעפּעל „דאָס מאָ־ראלישע לונטש-געריכט". און דאָזיגען ארטיקעל טרעט דער מחבר שארף ארויס געגען דער „לוסטע פון נישט רע־יעלע סוחרים", וועלכע און פערעפנט־ליכט געוואָרען און „לאָדזער טאָגע־בלאט" אלס א ג אנ נ ס פון דער וועש און מרוקאָמאישען סעקציע בעים צענטראלען סוחרים-פעראיין. מיר האָבען נישט בדעה זיך ארייننצולאָזען אין א פאָלע־מיק מיט'ן ה' אונער. ער קען זיין א גאנץ גוטער שווגרעלוסט, און נישט האָבען קיין אהנונג און סוחרישע אנגע־לעגענהייט. און אויב מיר געפינען פאר נויטיג צו געבען אנ'עפענטלעכע אויפ־קלערונג פארוואס מיר האָבען פער־עפענטלעכט די „לוסטע פון גוט רעיעלע סוחרים", און עס דערפאר, ווייל מיר ווילען ארויסנעמען דעם „שאנד-פלעק", וועלכען ה' אונער האָט געוועלען אויף דער סעקציע פון וועש און מרוקאָמא־ישען בראנזשע און אויפ'ן גאנצען צענ־טראלען סוחרים-פעראיין. קורץ א פאר פעסטשטעלונגען:

1. אין דער רשימה פון די „נישט רע־יעלע סוחרים" געפינען זיך יודען קרוסטען. מיר מאַכען דערבי — און אזוי מיט מען האנדלען — נישט קיין שום אונטערשיד, צו וועלכער נאציאָנא־ליטעט א סוחר געהער. פאר אונז עקזי־סטירען סוחרים, שהרלעכע מענשען, און אזעלכע מענשען דעם נאָ־אזעלכע, וואָס ווילען אויסנוצען דעם נאָ־מען פון סוחרים, געמענדיג פעקלעך מוט דער כונה נישט צו בעצאָהלען פאר זיי.

ליטוויעקע

פראיעקט

• ראט בעשעפטיגט
יעקט, צו פערלעני־
מיט א חרס. ד.ת.
ן דרמצעהן חרשים.
פראיעקט. א פנים.
ט העט זיך געגע־
ארבייט. ווי לאנג
צו פערנעמען מיט
נטוואָסנוגען, מיט
יסגלייכקייט, און
מעגן. ווי לאנג איז
ערנעמען מיט דאָ־
און צו היטען
אָס אויסגעלייכט
ן אויפ'ן אנ'עסק פארן
ן ארייننצוהישען אין
מעכסער" ווי בע־
„באחיין" זיך ...
יזור זיך צו פער־
ייטען". דאכט זיך
ער ענגלישער אר־
טשעבלעען. דער
ון־מיניסטער בריען
ון־מיניסטער שטרע־
חדון חביב—אונזער
ע קארפען־קעס קען
ן זאָלען זיך א הוץ
ן פערנעמען מיט

בלוטיגער אנפאל

אויף וווסכאדניא גאס.

(§) אויף וווסלאָרניע גאס זענען די דורכגעהער מאנטאָג בעגאנגען אויפגע־צוטערט געוואָרען פון רעוואָלווער-שאסן. אויף דער גאס און ענטשטאנען א מו־

פון „עזרת אחים"

(—) זונטאָג און פאָרגעקומען די יעהרלעכע געגערל-פערוואלטונג פון „עזרת אחים". דעם מעטגקיטס-בע־ריכט נומ אָפּ דער פרעזעס לייבעל קאַץ.

נאָך לאנגע דעבאטען אובערן בערעכט ווערט געוועהלט א נייע פערוואלטונג, און וועלכער עס זענען ארייننגעלאָפּען מוטשלודער: פרעזעס לייבעל קאַץ, וויצע־פרעזעס הענריך פוקס, סעקרעטאר מענ־יעל טייטעלבוים, קאסיר — זאנוועל פעסטענבערג, עקאָנאָס סענדער סלאוו־קאָווסקי, פערוואלטונג: ישעיהו זולבער־שאַץ, מאָטעל פאַצשערקאָווסקי, דוד הארטענבערג, מרדכי גוטמאָן, מענדעל מוניע, שלמה בערלינסקי.

מאָרגען רעפעראַט פון דעפ. גרינבוים אין „וו.י.ז.א."

מאָרגען, מיטוואָך 9 אָוועגד וועט אין לאָקאל פון „ווזא" (אל. קאָשטשיושקו 21) פאָרקומען „די זעט צוויי חדשים מוט אונגערדולד ערוואַרטעט פאָרלעזונג פון פרעזעס פון „יודישען קאָלא" דעפ. יצחק גרינבוים אויף דאָס טעמע „דאָ־פראָבלעמען פון הענטיגען ציוניזם".

די פאָרלעזונג האָט ארויסגערופען א גרויסע פעראונטערעסירונג און שטאָט.

3-יעהריג קינד אומגעקומען איז פלאמען.

(§) אין דערף קוקנאס הונטער פיעס־רקאָוו האָט די פוירעס זשומנסקע אובערגעלאָזט אונגעם אלען און שטוב אויהר 3 יעהרוג יונגעל און אין אויטק צו א שלנ'מע. דאָס יונגעל האָט זיך גע־נומען ווארעמען בעים אויערגעס אוי־ווען און אויף אויהם האָבען זיך אָנגע־צונדען די בגדים. אז די מוטער איז ארען און שטוב אז דאָס קינד געשטע־גען און פלאמען. קען שום מוטלען הא־בען שוין נישט געהאלפען און דאָס קינד איז פון די בראנד-וואונדען געשטאָרבען.

בעשטעלונגען פאר'ן מיליטער וועט די פריוואַטע אינדוסטריע מעהר נישט בעקומען.

(§) דעם גומונגען סדום מוז אויף מאנטלען און מונדורען פאר'ן מולומער שטעלען בון אונט צו די מעקסטיל־פאַברוקען אין לאָדז, ביעלסק און ביא־לוסטאָק. מחמת די מולומער־מאַכט און נישט תמיד געוועזן צופרידען פון'ם צו־געשטעלטען שמאָה, האָט דערוואָבער דאָס קרונס-מונוסטעריום בדעה אלען צו פראָדוצירען די דאָזיגע שטאָפען. צו דעם צוועק זאָל אָפּגעקויפט ווערען אנ־גע פון די ביאלוסטאָקער טעקסטיל־פאַברוקען און זיי ארום ווערען די בע־שטעלונגען בעי פרוואטע פירמעס פאר מולומער אונגאנצען אָפּגעשטעלט גע־וואָרען.

מאָרגען רעפעראַט פון דעפ. גרינבוים אין „וו.י.ז.א."

מאָרגען, מיטוואָך 9 אָוועגד וועט אין לאָקאל פון „ווזא" (אל. קאָשטשיושקו 21) פאָרקומען „די זעט צוויי חדשים מוט אונגערדולד ערוואַרטעט פאָרלעזונג פון פרעזעס פון „יודישען קאָלא" דעפ.

3-יעהריג קינד אומגעקומען איז פלאמען.

(§) אין דערף קוקנאס הונטער פיעס־רקאָוו האָט די פוירעס זשומנסקע אובערגעלאָזט אונגעם אלען און שטוב אויהר 3 יעהרוג יונגעל און אין אויטק צו א שלנ'מע. דאָס יונגעל האָט זיך גע־נומען ווארעמען בעים אויערגעס אוי־ווען און אויף אויהם האָבען זיך אָנגע־צונדען די בגדים. צו די מוטער איז ארען און שטוב אז דאָס קינד געשטע־גען און פלאמען. קען שום מוטלען הא־בען שוין נישט געהאלפען און דאָס קינד איז בעשטאָרבען.

בלוטיגער אנפאל

אויף וווסכאדניא גאס.

(§) אויף וווסלאָרניע גאס זענען די דורכגעהער מאנטאָג בעגאנגען אויפגע־צוטערט געוואָרען פון רעוואָלווער-שאסן. אויף דער גאס און ענטשטאנען א מו־

פון „עזרת אחים"

(—) זונטאָג און פאָרגעקומען די יעהרלעכע געגערל-פערוואלטונג פון „עזרת אחים". דעם מעטגקיטס-בע־ריכט נומ אָפּ דער פרעזעס לייבעל קאַץ.

נאָך לאנגע דעבאטען אובערן בערעכט ווערט געוועהלט א נייע פערוואלטונג, און וועלכער עס זענען ארייننגעלאָפּען מוטשלודער: פרעזעס לייבעל קאַץ, וויצע־פרעזעס הענריך פוקס, סעקרעטאר מענ־יעל טייטעלבוים, קאסיר — זאנוועל פעסטענבערג, עקאָנאָס סענדער סלאוו־קאָווסקי, פערוואלטונג: ישעיהו זולבער־שאַץ, מאָטעל פאַצשערקאָווסקי, דוד הארטענבערג, מרדכי גוטמאָן, מענדעל מוניע, שלמה בערלינסקי.

פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

היינט, דינסטאג, דעם 22. יאנואר, פינקטליך 8 אוהנד אין לאָקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (צעגעלניצאנא 4)

א פארלעזונג אין דער פוילישער שפראך

א. ד. ט.: „די דראמאטישע שאפונגען פון גערהארד הויפטמאן"

פרעלעגענט: ד"ר ווילהעלם פאלעס.

אייגגאנג פרייז! אייגגאנג פרייז

לאָדזער יוד. רעווי־אין קאָמער-טעאַטער

אָרדט

דייטער: מ. בראָדערזאָן

היינט דינסטאג,

1 פארשטעלונג

9.30 אוהנד

פון 5-טען (XII) פראָגראַם א. נ.

מאסקאראד

1) פראָלאָג
2) דער דייטש
3) כשוף
4) שאלות און תשובות
5) דער וואלד-גזלן
6) שרעטעלעך
7) א כויך א צימצס
8) א קרבן פון קאָרנאוואל
9) וויסער מאסקאראד

טעקסטען פון שלום-עליכם, מ. בראָ־דערזאָן און י. אָבערשטיין.

מוזיק-קאָמפּ.: דוד בייגעלמאן.

זיך געפונען

אריינגעלער ראמאן פון דער נייער יודישער תקופה

פון י. ל. ליטשיץ

(פארטזעצונג).

— איך האָב נישט פיל מוסיף צו זיין מיין רביג'ס רעדע, אָבער איך פון פאר אייך, מיינע פרייגד, אויסדריקען מיינע געפיהלען.

— די ארץ-ישראל-בעוועגונג איז נישט בלויז פון א גרויסער פראקטישער בעדייטונג, נאָך אויך פון א הויך-אידעאלער שטרעבונג. זי איז אומגעהויער וויכ־טיג נישט נאָר פאר די יודען פון דער גאנצער וועלט, נאָר אויך פאר אלע פעל־קער, און נאָר איגניכען וועט מען זיך איבערצייגען, אז דער רוף פאר אנ'אמת'ען שלום צווישען די פעלקער וועט קומען פון ערשטען מקור.

און אָט אזוי איז די גרויסע מאסענפערזאמלונג, וואו אונזערע טוריסטען הא־בען געשפילט די הויפטראָל, פערוואנדעלט געוואָרען אין אנ'אמת'ן פאלקס-יום-טוב פאר דעם אויפבוי פון ארץ-ישראל, און זינט דאן האָבען די אמעריקאנער יודען אנגעהויבען שפילען די הויפטראָל אין דער אויפבוי פון דער יודישער נאציאָנא־לער היים.

בית די מזרח-אייראָפּעאישע יודען האָבען צוגעשטעלט דעם מענשען-מאַטער־יאל, דורך א סיסטעמאטישער אייגוואנדערונג קען ארץ-ישראל, האָבען די אמעריי־קאנער יודען צוגעשטעלט דעם גרעסטען טייל פון די מיטלען אויף בויען דאָס לאנד.

לו דער שוויגער, מעקי דער גוטער און מעליקס דער פילאנטראָפּ האָבען ארייننגעצויגען אין דער ארבייט דעם גרויסען פילאנטראָפּ און יוריסט לואי מאר־שאל, סעמועל אונטערמייער און אנדערע. אין אלע גרויסע שטעט און שטעטלעך איבער'ן גאנצען לאנד איז אנגעפיהרט געוואָרען א לעמחאסטע ענערגישע טעטיג־קייט.

טויזענטע טוריסטען פון אמעריקא האָבען בענומען שטראָמען קען ארץ-ישראל. יי האָבען געטונען דאָס לאנד אין א בליהענדען צושטאנד. פיל האָבען דאָרטען ג לאזען בעדייטענדע סומען אין הייזער, באדען און אינדוסטריע. א גרויסע צאָהל

זענען דאָרטען פערבליבען תושבים, און די צוריקגעקומענע האָבען דערצעהלט דעם אמת, און דאָס האָט סערשפרייט די בעסטע ידיעות איבער ארץ-ישראל און איבער די מעגליכקייטען, וועלכע עפענען זיך דאָרטען פאר'ן יודענטום פון אלע לענדער.

לו דער שוויגער האָט געהאלטען זיין שביעה. ער איז געוואָרען דער לייטענדער גייסט פון אלע ארגאניזאציעס און האָט אויף אלעמען משפיע געהאט צו העלפען בויען וואָס גיכער דאָס אלט-נייאנד.

פאר זיינע אויגען פלעגט תמיד שווענען שושנה, אָדער יהודה, און מעהר פון אלעמען זיין געליבטע בערטע, וועלכע איז אויף אזן מינוט נישט ארויס פון זיינע געדאנקען. ער האָט אין דער שטיל ארויסגעשיקט גרויסע דעפעקטיוען אין אלע אמעריקאנישע און אזיאטישע פארט-שטעט, אשר וועט זיי געלינגען צו גע־פינען א שיור פון זיין פערשוואונדענער בערטע. ער איז געוועזען אזוי זיכער, אז זי לעבט, אז ער האָט געוואָרט נור אויף דעם מאָמענט, ווען ער וועט איהר קענען זאָגען: די מחיצה איז געבראָכען, דעם ים האָט ער איבערגעשוואומען און דעם מדבר אויסגעוואנדערט! ער האָט איהר פאר אזן מינוט נישט ארויסגעלאָזען פון זיין זכרון.

37-טער קאַפּיטעל

לעאב און גולר ביים רויטען לייב.

לאָעב און גולר זענען געוועזען די גרעסטע דעטעקטיוען פון די פאָראייניגטע טשטאטען. זיי האָבען זיך אָפּגעגעבען מיט זייער פראָפעסיע נישט, כדי צו מאַכען געלט, נאָר אלס זוכער פון אמת און גערעכטיגקייט. זיי האָבען געיירט'ענט פון זייערע עלטערן צעהנדליגע מ'ליאָנען דאָלאר און האָבען געקריגען די בעסטע ביל־דונג, זיי האָבען געענדיגט פערשידענע אוניווערזיטעטען מיט די בעסטע אויסצייכע־נונגען אלס יוריסטען. דאָס רוב פון זייער צייט פלעגען זיי אוועקגעבען צו פער־טיידיגען אָרימע מענשען אין די געריכט-הייזער, און, ווערענדיג בעקאנט מיט פער־שידענע דעטעקטיוען, איז זיי פשוט געפעלען געוואָרען אָט די „פערשטעלטע קונצען", און זיי זענען מיט דער צייט געוואָרען די גרעסטע דעטעקטיוען אין אנ־קעל סעמ'ס מדינה, דורך זייער פעהיגקייט און קונסט איז זיי געלונגען אויסצוגע־פינען פיל אמת'ע פערברעכער און רייניגען די אומשולדיגע פון די פאלשע בלבולים. פיל מאָל איז זיי אויסגעקומען צו שפילען די ראָליע פון קינצנמאכער, וואָס האָט איבעראשט די גרויסע מדינה. זיי האָבען זיך בעקענט פערשטעלען פאר די גרעסטע מענשען, סיי פון דער אויבער-וועלט און סיי פון דער אונטער-וועלט, און זיי האָבען גע'שמ'ט אין אלע וועלטען.

זיי זענען געוועזען בעליבט ביי אלע קלאסען: ביי די קאפיטאליסטען פאר זייער רייכטום און ביי די ארבייטער פאר זייער פערטיידיגען זיי. זיי זענען געווען רעכט פון די שוואכע און אונטערדריקטע.

זיי האָבען פיל מאָל געארבייט צוזאמען מיט'ן גרויסען לו, וועלכער איז אויך געווען א פריינט פון אונטערדריקטע און זיי זענען געווארען זיינע בעסטע פריינט.

און צו די צוויי יוריסטען-דעטעקטיוס האָט לו איבערגעגעבען די געשיכטע פון זיין פערשוואונדענער בערטע. ער האָט זי געשילדערט אלע סימנים, ער האָט זי אפילו דערמאנט, ווי זי האָט זיך אויסגעמאָל פערקליידעט אלס „שוואַרצקאָפּ" און א צוטייטען מאָל אלס פאדאם „בלומענטאל", און די פערקווירדיגע עהליכקייטן פון איהר מיט שושנה'ן פון ארץ-ישראל.

ער האָט זיי דערצעהלט שושנה'ס ביאָגראפיע, לויט ווי זי האָט איהם איבער־געגעבען, און נאָך א גרויסען ישוב-הדעת זענען זיי געקומען צום בעשלוס, אז ס'איז גאנץ מעגליך, אז זי איז מאקע שושנה'ס א שוועסטער, אָט די הויפט-ריכטערין פון דער רויטער מדינה, וועלכע איז ווארשיינליך ענטלאָפען פון רוסלאנד, און די רו־טע אגענטען, וועלכע זענען פיל אומעטום, האָבען געוויס א האנט אין איהר פערי־שווינדען.

— פרייגד לו! — האָבען זיי געזאָגט. — אויסער אונזער אמת'ע ליבע, וואָס מיר פיהלען צו אייך פערזעגליך, זענען מיר פעראינטערעסירט אין דער געשיכטע פונקט ווי ס'וואָלט פאסירט מיט אונזערע א שוועסטער, און זייט זיכער, אז אויב די לעבט נאָר, וועלען לאָעב און גולר זי אויפגעפינען.

די צוויי בערימטע יוריסטען-דעטעקטיוען האָבען בעשלאָסען גלייך צו מאַכ־כען א רייזע אין דער רויטער מלוכה און טאקי זיך צו בעקענען סיט'ן „רויטען לייב" אלען.

און כאָטש זיי זענען געווען די שטארקסטע געגנער פון באָלשעוויזם, ווי־זיי האָבען געזעהן אין דעם א צושטרעבענדע קראפט און א געפאהר פאר דער צי־וויליזאציע, אָבער זיי האָבען מורה געווען, אז טראָצקי איז א שאָענדער און בוי־ענדער נאון און אז עס האָט זיך געפאָדערט מעהר וי דורכשניטליכע פעהיגקייטען צו קענען אָנהאלטען די רויטע מאכט אין מערלויף פון די אלע יאָהרען.

לאָעב און גולר זענען אָנגעקומען קיין רוסלאנד אין דער צייט, ווען טראָצ־קי איז צוריקגעקומען פון קאָווקאָ.

זיינע שונאים האָבען אָנגעשטרענגט אלע כחות אויסצוווארצלען די לעגענדע, וואָס האָט זיך ארום זיין נאָמען געשאפען. טראָצקי'ס ווירקונג איז אָבער געווען שטארקער פון זיי; טראָצקי'ס דערוויטערונג האָט דעמאָראליזירט די רויטע ארמעע דער געטרייסטער מאָסקווער גארניזאָן האָט אָנגעהויבען ארויסצוזיען סימנים פון בונט און מען האָט געמוזט ברענגען צוריק דעם ארונטערוואָרפענעם „אָפּגעט" פון זיין גלות און איהם צוריק ארויסזעצען אויף זיין פסא מלוכה.

(דאס מיטערע קומט).

א בעגעגעניש מיט יאקאב וואסערמאן

(ענדע פון זמט 4).

ווער וואסערמאן אויסגערעדט מיט פ־לער זיכערקייט. — אויך שטודיר אויצ־ד דאזיגע פראגע גאנץ גענוי. קאלומבוס האט גארנישט צו מון מיט יודישקייט און זיין לאראקטער און גארנישט קיין יודישער. ווייסט אויהר ווער ער איז גע־ווען? דער דאן־קיכאט פון דעם ים. א פרוימער, יא: אבער א שווערע, א פער־ציסענע, א פונסטערע נשמה. דרייט מאל אויף ער געווען און אמעריקע און האט דאך שלוסלוך אלזון נישט געוואוסט, וואו ער איז געווען און וואס ער האט ענטדעקט. ער איז געווען זיכער, אז ער האט ענטדעקט א קוראצען וועג קיין אינ־דיען. אויהם האט שלוסלוך די זאך נישט אונטערעסירט א סך.

— אבער לעאנארדא דא־ווינטשי האט דאך יא געוואוסט, אז קאלומבוס האט נישט געקאנט זיין און אונדזיגן?

— יא, זעהט אויהר, אז'אומאליגע־שער מאלער, א מען וועלכער איז ראהיג געזעסען און מילאן, האט ער לינקס גע־קענט אויסרעכנען, און „דער גרויסער ארמיראל פון ים" האט זיך וועגיג גע־קומערט, אבי פאהרען, אבי וואנדערן, אבי זוכען א נייע זון און נייע מענשען. אן דעם דאן־קיכאטשען נעטסט, וואס האט אויהם געבריינגען וואלט אמעריקא גאר א לאנגע צייט נשוען פרעמד פאר אייראפא.

— אייער בוך וועט ארויסריפען גרויס אונטערעס און אמעריקא.

— יא, ווי גאר עס איז געוואָרען בע־קאנט, אז אויך שרייב אזא בוך, האב איך בעקומען א סך ברוף פון די אמע־ריקאנישע פערלעגער. די דאזיגע ארבייט איז פאר מיר א מין צוזשען־ארבייט. דערגאך נעהם אויך זיך ווידער צו א ראמאן.

— אינטערעסירט אויהר זיך מיט מע־אטער? האט אויהר פרובירט שרייבען דראמען?

— מעאטער איז מיר פרעמד. איך נעה אויך זעהר זעלטען זעהן א דראמע. עס איז כמעט יעדעס מאל אן'ארויס־געוואָרפענער אוועגד. אבער אינגאנצען האב איך פארט אנגעשריבען אן'אינ־אקטער, וועלכער איז אפגעלאפען 250 אוועגטען. איך מיין, אז די דראמאטישע פארם איז נישט מיין כח.

— קענט אויהר די יודישע ליטעראַ־טור?

— זעהר וענג.

— קענט אויהר די רוסישע?

— איך האב גאר וואס ארויסגע־לעענט א ראמאן פון א הענטיגען סאַ־וויעט־שרייבער. עס איז טאלאנטפול, אבער פארמלאָז, ווי כמעט אלע רוסישע בילער. גרויסע, מוקע, שעהנע געדאנקען — יא, דאס האבען שוין די רוסען. אבער וועגען פארם אונטערעסירען זיי זיך נישט. אויבריגענס מוז איך אייך זאגען, אז איך לעזע נישט צו פול. למשל, לעאָון אנדרעיעוו קען איך אויס־בערהויפט נישט. איך האב גארנישט פון אוהם געלעזענט.

מיר רעדען ווייטער פון ליטעראַטור און קונסט. און איך האב גרויס פערגע־נוגען פון דער קלארקייט, מיט וועלכער ער זאגט ארויס זיין מיינונג. זיינע ווערטער ריכטיג אזוי אמת'דיג, אזוי אויס־ריכטיג, אזוי ריחוני־אלען. ער זאגט שטענדיג, וואס ער פרעלט און וואס ער פוהלט.

עס ווערט שוין שפעט. חער וואסער־מאן געהמט ארויס זיין לארגעט — ער זעהט נישט פון הינטען — קוקט זיך ארום און בעשליסט, אז עס איז צייט צו געהן אהיים.

— איך מוז זיך מארגען ווייזען אין מיין סאנאטאריום — זאגט ער צו מיר האלב סעריעז. — די דאקטוירים האט מען מיך זעהר שטרענג.

מיר געזעגענען זיך.

(טאג) **אסיף דימאוו.**

KINO SPÓŁDZIELNI
Sienkiewicza 40.
אנהויב אין געוועהנליכע טעג 3.30 נאכמיטאג. שבת, זונטאג און יום־טוב 2 נאכמיטאג. לעצ־טער סעאנס 9.30 אוועגד. אויפ'ן ערשטען סע־אנס זענען די פרייזען פערקלענערט.

היינט און ווייטערע טעג!
„וויעראַ מירצעוואַ"
לויט די בערימטע ערצעהלונג פון אורזאנצאָ, וועלכע איז געשפילט גרוואָרען אין פוילישען טעאטער אין וואַרשא מיט א רעקאָרד־נצחון.
— אין די — הויפט־ראלן: Loan ANGELO, Marja JACOBINI און Grzegorz Chmara
א. אר.

דער נאהענטסטער פראגראם:
„שייד־וועג"
— מיט —
Brygida HELM

ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
ארקעסטער צוגעפאסט צום בילד אונטער דער לייטונג פון ד. שימקיעוויטש.

היינט פרעמיערע
און ווייטערע טעג!
ערשטער גרויסער פילם פון דער גאלדענער סעריע פון דער ענגלישער פילם־פאבריק א. ט.
„שמוציג געלד"
— אין די — הויפט־ראלן: ANNA MAY WONG H. GEORGE i Ar. SCHLETOW
דער נאהענטסטער פראגראם: „דאס פאריזער שפילצייג"

לעטשניצע
פון דאקטוירים־ספעציאליסטען
אין צאהן־ערצטליכער סאבינעט
17 זגערזשער 17, טעל. 16-83.

ד"ר ראמאווסקי	נאזן-, האלז, אויערן-קר.	10-11 אז 2-3 7-6
ד"ר יוסטמאן	נערוועז-קראנקהייטען	פון 12-2
ד"ר רוזשאנער	הויט און געשלעכטס-קר.	10-11 און 2-3
ד"ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פאפיערני	פרויען- איז געבורטס-הילף	12½-1 5-6
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק	אויגען-קראנקהייטען	1-2 6-7
ד"ר קאנטאר	קיריגישע קראנקהייטען	1-2 4-5
ד"ר ווייגבערג	הייזרעז, סטאט, הערץ, לונגען	11-1 6-7
ד"ר סמוסעל	רענטגען	10-12 4-6
צאהן-ארצט א. גראדזענסקי צאהן-ארצט ג. ראזעס	צאהן- און מויל-קראנק.	9-3 9-3

פינסטליכע הערמאנונג-צעשטראלונג. פאזע-שטעלע בע דער לעטשניצע איז געעפנט געווארען

אַ רענטגען־אינסטיטוט
קאנטרע - לעמס, דיאטערמיע און עלעקטרע־מיזיעס קאבינעט.
מיזיטען אין דער שטאט. מען קען אויך זוגעגען.
אלע ארט מעדיצינישע אנשליזען. — קורסען פאר שטאמלאָזע.
אימפונגען נעמען זאמארלאזינע.

ערצטליך־קאסמעטיש־קאבינעט.
פרל. ט. מארסיס נעמט אן פון 5-7 אוועגד.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
1. זאוואדזקא
גאר פאר ווענערישע הויט־קראנקהייטען און מענער־שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאנישע און נערוועז־קראנקהייטען.
קוואַרץ לאמפ־עלעקטרישער הייל־קאבינעט־מאסמעטיק
טעגיג פון 8 א זייגער ביז 9 אוועגד
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג
בעזונדער ווארטע צימער פאר פרויען
ווייזט 3 זלאטעס

Obwieszczenie.
Dyrekcja Towarzystwa Kredytowego m. Łodzi
podaje do powszedniej wiadomości, że
ZWYCZAJNE
OGÓLNE ZEBRANIE
członków Towarzystwa odbędzie się **w dniu 26 lutego r. b.** o godzinie **4** po południu, w gmachu Towarzystwa, przy ulicy Pomorskiej pod Nr. 21.
Porządek dzienny ogólnego zebrania obejmuje:
1) Sprawozdanie Dyrekcji za rok 1928-my,
2) Projekt do etatu na rok 1929-ty,
3) Wybór trzech Dyrektorów.
4) Wybór jednego Zastępcy Dyrektora,
5) Wybór trzech Członków Komitetu Nadzorczego.
Wstęp na ogólne zebranie przysługuje wszystkim członkom Towarzystwa, to jest osobom, które zaciągnęły w niem pożyczkę w listach zastawnych, o ile wogóle służy im z prawa możność rozporządzania swoim majątkiem.
Za małoletnich usamowolnionych i pozostających pod opieką, prawo głosu na ogólnem zebraniu przysługuje ich opiekunom i kuratorom.
Członek Towarzystwa może przelać swoje prawo do głosu na ogólnem zebraniu, na innego członka, nikt jednakże nie może mieć więcej, niż dwa głosy.
Sprawozdanie Dyrekcji za rok ubiegły, oraz projekt etatu na rok 1929-ty będą dostępne dla stowarzyszonych w Biurze Towarzystwa, poczynając od dnia 12 lutego r. b. Bilety wejścia na ogólne zebranie wydawane będą w Biurze T-wa w godzinach biurowych, poczynając od dnia **19-go do 25-go lutego r. b. włącznie.**
Bez biletu wejścia nikt na salę ogólnych zebrań wpuszczonym nie będzie. 318

עריק־וואר'ען
קען מען קויפען אמפיליגסטען און אויף ד בעקוועמסטע בעדינגונגען נאר ביי דער לאנג־יעהריגער פירמע
ל. ב. פעפער, וואסכאדניא 42 טעלעפ. 78-04
בעמ.: די קירזשנער־ווערקשטעל אויפ'ן ארט. די ארבייט ווערט אויסגעפיהרט פינקטליך און רעיעל

וועלכע
נעה־זייד־ערזאץ
איז אנערקענט פאר די בעסטע?
„PROGRESS"
G.M.S. 50 [illegible]

GRAMOFONY I PŁYTY
MUZA
ŁÓDŹ NARUTOWICZA 18
NAJWIĘKSZY WYBÓR
SPRZEDAŻ NA DOGODNYCH WARUNKACH
Tel. 4606.

אל תתהלל ביום מחר
כי לא תדע מה ילד יום.
לייג נישט אפ אויף מארגען
נאר אז די דערפסט ערלעדיגען סאנדזאוועג
וואכען זאלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביירע
17 פיעטריקאווער 17
52 זאכאדניא 52
וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאפט געשריבען לויט'ן אסטאו אלערלי ביעס, קלאיזלעס, זאבעזפ־עטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפטלאצעס, ציוילנע און קאנענע אפאזיציעס, אדחאלאניעס, רעקורסען וועגען דירה אין אורזשאנד־ראזיעמסטי, הענען פעסער אין קאמיסאריאט־רושאדו און אלע פאליציי־בעצירקען, אקטען אינטערציוויעס, אקטען דא־ראוי נעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך איבער זעצו'נגען אין אלע שפראכען. ספעציאליסט פון שוחפות־אקטען. מיט אכטונג
י. מאנעלא רעכט־קאנסולענט

סיווערט געזוכט
אייגנע
פון 16 יאהר אויף פראקטיק אין א וועבערי.
ווענדען זיך טעלעפאניש 11-39.
361

השבת אבדה
געהענדיג פון „נאד לודקאס" ביז פלאץ קאשציעלנא האב איך פערלוירען א ברוך אד־רעסירט „זיעמפאל" קאשציעלנא 4 מיט 300 זל. דאס געלד איז נישט מיינס. דער ערליכער פינדער ווערט געבעטען רחמנות צו האבען און אבצוברענגען געגען בעלוינונג צענעלניאנא 40 צו קאה.
867

א קוואליפיצירטע
דרוקער
מיט קוואליפיקאציעס
קען זיך מעלדען
אין דער דרוקעריי, פיעטריקאווער 35.

פארדערט
גיבעראל
נאר די פון
סקונסירס
פעלד־בעטצעד
רוצעט פון מיט דער אמעריקאנישער מארקע
Palma-Patent
מיט דעם מוט נא אנטיקען אויף 8 יאהר!
ש רעט אויף לאנגער אין ש גרויסען אויסמאה־ל
ניסעל־בעטען, ניסעל - מינדער - בעטען
טיש־בעטען, אמעריקאנסעס, קינדער־
וועגעלער, סינדער־בענסעלעך אויף רעד־
לער מ. אויך סעסער מעס.
מאטראצען
מאזעמעס און מאפמשאנעס
עס: בעס קען נעם הערמלעך הפס פארר פרוי
17 זל., פאלקרע בעטלעך הפס פארר 14 זל.
עיקלע בעקשנרלעך — פעדיקעס־זיעס
הורם. ווי־פליגע רעזעראטוארען. דעטיל.
לאדז, פולנאנא 24, טעל. 13-85

וויכטיג פאר דאמען!
פאר נאר 2.50 זל.
מאכט איך די עלעגאנטסטע דאמען־היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטסטע היטע איבער־ארבייטע איך אויף גענצליך נייע. געדענקט די אדרעס:
23 זאוואדזקא 23
אין הויף. 2-טען אינגאנג, לינקס פארטער.
„TOLA"

אבאנאמענט־פרייז: פאר א מונאט אין פוילען 6 זל., אין פרעמדען לענדער 20 פרענק, אין אנדערע לענדער — 1,25 דאלאר.
אנאנסען־פרייז: פאר א מילימעטער־שורה פארן מעקס 10 גרושען, פרעמדע 24, אין מעקס 40 גר., פרעמדע 60 גר., נעקרולאגן 12 גר., פרעמדע 30 גר. פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% מעהר. אויסער דער שטאט — מיט 50% מעהר. אין די פרעמדען מוזען נישט אראפגעגעבען קיין ראבאטן.

Redaktor-wydawca Z. Hamburski
Tłocznia: Z. i M. Hamburskich w Łodzi Piotrkowska 14.